Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (šiesta komora)

z 15. júla 2015*

„Hospodárska súťaž — Kartely — Európsky trh s predpínacou oceľou — Určenie cien, rozdelenie trhu a výmena citlivých obchodných informácií — Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 101 ZFEÚ — Spolupráca počas správneho konania — Usmernenia k metóde stanovovania výšky pokút z roku 2006 — Primeraná lehota“

Vo veciach T-413/10 a T-414/10,

Socitrel – Sociedade Industrial de Trefilaria, SA, so sídlom v Trofe (Portugalsko), v zastúpení: F. Proença de Carvalho a T. Faria, advokáti,

žalobkyňa vo veci T-413/10,

Companhia Previdente – Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA, so sídlom v Lisabone (Portugalsko), v zastúpení: D. Proença de Carvalho a J. Caimoto Duarte, advokáti,

žalobkyňa vo veci T-414/10,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: F. Castillo de la Torre, P. Costa de Oliveira a V. Bottka, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci M. Marques Mendes, advokát,

žalovanej,

ktorej predmetom je návrh na zrušenie a zmenu rozhodnutia Komisie K(2010) 4387 v konečnom znení z 30. júna 2010 týkajúceho sa konania podľa článku 101 ZFEÚ a článku 53 Dohody o EHP (vec COMP/38.344 – Predpínacia oceľ), zmeneného a doplneného rozhodnutím Komisie K(2010) 6676 v konečnom znení z 30. septembra 2010 a rozhodnutím Komisie K(2011) 2269 v konečnom znení zo 4. apríla 2011,

VŠEOBECNÝ SÚD (šiesta komora),

v zložení: predseda komory S. Frimodt Nielsen (spravodajca), sudcovia F. Dehousse a A. M. Collins,

tajomník: J. Palacio González, hlavný referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 17. novembra 2014,

vyhlásil tento

* Jazyk konania: portugalčina.

Rozsudok[1] *[omissis]*

Konanie a návrhy účastníkov konania

1. Vec T-413/10 – Socitrel/Komisia

60 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 15. septembra 2010 podala Socitrel žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

61 Samostatným podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 16. septembra 2010 Socitrel podala návrh na odklad výkonu napadnutého rozhodnutia. Tento návrh bol zamietnutý uznesením predsedu Všeobecného súdu z 13. apríla 2011, Socitrel/Komisia (T-413/10 R, EU:T:2011:179), pričom rozhodnutie o trovách konania bolo odložené na neskôr.

62 V podaní doručenom do kancelárie Všeobecného súdu 10. decembra 2010 Socitrel uviedla, že žiada o povolenie upraviť svoje žalobné dôvody v dôsledku prijatia prvého rozhodnutia o zmene.

63 Rozhodnutím zo 6. júna 2011 Všeobecný súd požiadal Komisiu, aby mu predložila druhé rozhodnutie o zmene. Komisia vyhovela tejto žiadosti 17. júna 2011.

64 V dôsledku prijatia druhého rozhodnutia o zmene Socitrel podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 2. augusta 2011 opäť upravila svoje žalobné dôvody a návrhy.

65 Písomná časť konania sa skončila 21. novembra 2011 podaním dupliky Komisiou v jazyku konania.

66 Po zmene zloženia komôr Všeobecného súdu s účinnosťou od 23. septembra 2013 bol sudca spravodajca pridelený do šiestej komory, ktorej bola v dôsledku toho prejednávaná vec pridelená 27. septembra 2013.

67 Predbežná správa uvedená v článku 52 ods. 2 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu z 2. mája 1991 bola predložená šiestej komore 31. marca 2014.

68 Dňa 8. mája 2014 Všeobecný súd v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania upravených v článku 64 rokovacieho poriadku z 2. mája 1991 zaslal spoločnosti Socitrel a Komisii zoznam šestnástich písomných otázok.

69 Komisia a Socitrel vyhoveli týmto opatreniam listami zo 6. a z 9. júna 2014.

70 Na základe správy sudcu spravodajcu Všeobecný súd 17. septembra 2014 rozhodol o začatí ústnej časti konania.

71 Socitrel navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zrušil články 1 a 2 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa jej týkajú,

— subsidiárne čiastočne zrušil článok 2 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa týka spoločnosti Socitrel, a znížil pokutu, ktorá jej bola uložená,

— uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

1 — Uvádzajú sa iba tie body rozsudku, ktorých uverejnenie považuje Všeobecný súd za užitočné.

72 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zamietol žalobu,

— uložil spoločnosti Socitrel povinnosť nahradiť trovy konania.

2. Vec T-414/10, Companhia Previdente/Komisia

73 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 15. septembra 2010 podala Companhia Previdente žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

74 Samostatným podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 16. septembra 2010 Companhia Previdente podala návrh na odklad výkonu napadnutého rozhodnutia. Tento návrh bol zamietnutý uznesením z 10. júna 2011, Companhia Previdente/Komisia (T-414/10 R, EU:T:2011:268), pričom rozhodnutie o trovách konania bolo odložené na neskôr.

75 V podaní doručenom do kancelárie Všeobecného súdu 10. decembra 2010 Companhia Previdente uviedla, že žiada o povolenie upraviť svoje žalobné dôvody v dôsledku prijatia prvého rozhodnutia o zmene.

76 Rozhodnutím zo 6. júna 2011 Všeobecný súd požiadal Komisiu, aby mu predložila určité dokumenty. Komisia vyhovela tejto žiadosti 17. júna 2011.

77 V dôsledku prijatia druhého rozhodnutia o zmene Companhia Previdente podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 2. augusta 2011 opäť upravila svoje žalobné dôvody a návrhy.

78 Písomná časť konania sa skončila 21. novembra 2011 podaním dupliky Komisiou v jazyku konania.

79 Po zmene zloženia komôr Všeobecného súdu s účinnosťou od 23. septembra 2013 bol sudca spravodajca pridelený do šiestej komory, ktorej bola v dôsledku toho prejednávaná vec pridelená 27. septembra 2013.

80 Predbežná správa uvedená v článku 52 ods. 2 rokovacieho poriadku z 2. mája 1991 bola predložená šiestej komore 31. marca 2014.

81 Dňa 8. mája 2014 Všeobecný súd v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania upravených v článku 64 rokovacieho poriadku z 2. mája 1991 zaslal spoločnosti Companhia Previdente a Komisii zoznam šestnástich písomných otázok.

82 Komisia a Companhia Previdente vyhoveli týmto opatreniam listami zo 6. a z 9. júna 2014.

83 Na základe správy sudcu spravodajcu Všeobecný súd 17. septembra 2014 rozhodol o začatí ústnej časti konania.

84 Companhia Previdente navrhuje, aby Všeobecný súd:

— zrušil články 1, 2 a 4 napadnutého rozhodnutia v rozsahu, v akom sa jej týkajú,

— určil, že akékoľvek zníženie pokuty uloženej spoločnosti Socitrel v rámci iných konaní týkajúcich sa porušení, za ktoré Companhia Previdente solidárne zodpovedá, má za následok automatické ekvivalentné zníženie solidárnej pokuty uloženej spoločnosti Companhia Previdente,

— uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

3. O spojení vecí T-413/10, T-414/10 a T-409/13, Companhia Previdente a Socitrel/Komisia, na účely ústnej časti konania a o výmaze veci T-409/13, Companhia Previdente a Socitrel/Komisia

85 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu 2. augusta 2013 Companhia Previdente a Socitrel podali žalobu proti listu, ktorý im 24. mája 2013 zaslal generálny riaditeľ Generálneho riaditeľstva Komisie pre hospodársku súťaž.

86 Táto vec bola zaregistrovaná v kancelárii Všeobecného súdu pod číslom T-409/13. Uznesením z 30. júna 2014 boli veci T-413/10, T-414/10 a T-409/13 spojené na účely ústnej časti konania.

87 Listom zaslaným kancelárii Všeobecného súdu 11. novembra 2014 žalobkyne vzali žalobu podanú vo veci T-409/13 späť. Keďže Komisia listom zo 14. novembra 2014 oznámila, že nemá námietky voči späťvzatiu žaloby a že navrhuje zaviazať žalobkyne na náhradu trov konania, Všeobecný súd zaznamenal toto späťvzatie do zápisnice o pojednávaní zo 17. novembra 2014, na ktorom nariadil výmaz veci T-409/13 z registra Všeobecného súdu a uložil žalobkyniam povinnosť nahradiť trovy konania v tejto veci.

Právny stav

88 Veci T-413/10 a T-414/10 sú spojené na účely tohto rozsudku, pričom účastníci konania v reakcii na otázku položenú v tejto súvislosti na pojednávaní uviedli, že voči tomuto spojeniu vecí nemajú námietky.

89 Socitrel uvádza na podporu svojej žaloby osem žalobných dôvodov, ako aj dva doplňujúce žalobné dôvody, ktoré uviedla v rámci druhej úpravy svojich žalobných dôvodov a návrhov.

90 Companhia Previdente uvádza na podporu svojej žaloby štyri žalobné dôvody, ako aj dva doplňujúce žalobné dôvody, ktoré uviedla v rámci druhej úpravy svojich žalobných dôvodov a návrhov.

91 Prvý žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na nedostatku odôvodnenia a na porušení jej práva na obhajobu, keďže v napadnutom rozhodnutí v podstate chýbajú určité okolnosti, na základe ktorých by bolo možné zistiť, ako Komisia určila výšku pokuty.

92 Druhý žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na porušení primeranej lehoty.

93 Tretí žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na porušení povinnosti náležitej starostlivosti, ktorú má Komisia, práva na obhajobu, ako aj zásad lojálnosti, dobrej viery a legitímnej dôvery z dôvodu, že Komisia dvakrát zmenila pôvodné rozhodnutie.

94 Štvrtý žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na porušení článku 101 ods. 1 ZFEÚ, článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, zásad proporcionality a osobnej zodpovednosti, ako aj prezumpcie neviny a tiež na nedostatku odôvodnenia a na tom, že Komisia porušila svoju predchádzajúcu rozhodovaciu prax, keďže prekročila hornú hranicu pokuty, ktorú bolo možné uložiť spoločnosti Socitrel.

95 Tento žalobný dôvod má tri časti.

96 Prvá časť štvrtého žalobného dôvodu je založená na tom, že Komisia nesprávne konštatovala solidárnu zodpovednosť spoločnosti Companhia Previdente, v dôsledku čoho bola horná hranica vo výške 10 % obratu nesprávne vypočítaná z obratu spoločnosti Companhia Previdente, a nie z obratu spoločnosti Socitrel. Táto argumentácia je tiež predmetom prvého a druhého žalobného dôvodu, ktoré uvádza Companhia Previdente.

97 Druhá, subsidiárna časť štvrtého žalobného dôvodu je založená na nesprávnom zohľadnení obratov spoločností Emesa, Galycas a ITC pri výpočte 10 % hornej hranice. Táto argumentácia je tiež predmetom prvej časti tretieho žalobného dôvodu, ktorý uvádza Companhia Previdente.

98 Tretia, ešte subsidiárnejšia časť štvrtého žalobného dôvodu je založená na nesprávnom zohľadnení obratu spoločnosti Companhia Previdente za rok 2009. Táto argumentácia je tiež predmetom druhej časti tretieho žalobného dôvodu, ktorý uvádza Companhia Previdente.

99 Piaty žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na porušení zásad proporcionality a legitímnej dôvery pri uplatnení bodov 13 a 22 usmernení z roku 2006, ako aj na nedostatku odôvodnenia, keďže Komisia nesprávne určila mieru závažnosti týkajúcu sa pokuty, ktorú treba uložiť spoločnosti Socitrel, na 18 %.

100 Šiesty žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na porušení zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania, keďže Komisia nezohľadnila jej malú alebo pasívnu úlohu ako poľahčujúcu okolnosť.

101 Siedmy žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na porušení zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania, keďže Komisia nezohľadnila jej skutočnú spoluprácu ako poľahčujúcu okolnosť.

102 Ôsmy žalobný dôvod, ktorý uvádza Socitrel, je založený na porušení zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania z dôvodu nezohľadnenia kontextu hospodárskej krízy a platobnej neschopnosti spoločnosti Socitrel. Táto argumentácia je tiež predmetom štvrtého žalobného dôvodu, ktorý subsidiárne uvádza Companhia Previdente.

103 Žalobkyne listom zaslaným kancelárii Všeobecného súdu 11. novembra 2014 vzali tento žalobný dôvod späť. Toto späťvzatie bolo zaznamenané v zápisnici z pojednávania, ktoré sa konalo 17. novembra 2014.

104 Socitrel a Companhia Previdente navyše v rámci druhej úpravy svojich žalobných dôvodov a návrhov uviedli doplňujúci žalobný dôvod, ktorý je založený – pokiaľ ide o spoločnosť Socitrel – na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, proporcionality a legitímnej dôvery, ako aj na nedostatku odôvodnenia a – pokiaľ ide o spoločnosť Companhia Previdente – na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, proporcionality a legitímnej dôvery, keďže so spoločnosťami Socitrel a Companhia Previdente sa údajne nezaobchádzalo rovnako ako so spoločnosťami Arcelor a SLM, ktorým bolo priznané zníženie pokuty, ktoré žalobkyniam nebolo poskytnuté.

105 Socitrel a Companhia Previdente napokon uvádzajú druhý doplňujúci žalobný dôvod, ktorý je založený na porušení zásad náležitej starostlivosti, lojálnosti, dobrej viery a právnej istoty, keďže Komisia v roku 2011 opäť zmenila pôvodné rozhodnutie.

1. O prvom žalobnom dôvode, ktorý uvádza Socitrel, založenom na nedostatku odôvodnenia a na porušení jej práva na obhajobu

Pripomenutie zásad

106 Podľa ustálenej judikatúry musí byť odôvodnenie vyžadované článkom 296 ZFEÚ prispôsobené povahe dotknutého aktu a musia z neho jasne a jednoznačne vyplývať úvahy inštitúcie, ktorá akt prijala, umožňujúce dotknutým osobám pochopiť dôvody prijatého opatrenia a príslušnému súdu preskúmať ho. Požiadavka odôvodnenia musí byť hodnotená vzhľadom na okolnosti daného prípadu, najmä na obsah aktu, charakter uvádzaných dôvodov a záujem, ktorý môžu mať na získaní takýchto vysvetlení osoby, ktorým je akt určený, alebo ďalšie osoby priamo a osobne dotknuté takýmto aktom. Nevyžaduje sa, aby v odôvodnení boli presne uvedené všetky relevantné právne a skutkové okolnosti, lebo otázka, či odôvodnenie aktu spĺňa požiadavky článku 296 ZFEÚ, sa má posudzovať nielen vzhľadom na jeho znenie, ale aj vzhľadom na jeho kontext, ako aj na všetky právne predpisy upravujúce dotknutú oblasť

(rozsudky z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink's France, C-367/95 P, Zb., EU:C:1998:154, bod 63; z 30. septembra 2003, Nemecko/Komisia, C-301/96, Zb., EU:C:2003:509, bod 87, a z 22. júna 2004, Portugalsko/Komisia, C-42/01, Zb., EU:C:2004:379, bod 66).

O dôvodnosti prvého žalobného dôvodu

107 Treba v krátkosti pripomenúť argumentáciu, ktorú Socitrel uvádza na podporu svojho žalobného dôvodu, pričom táto argumentácia bola v dôsledku prijatia prvého rozhodnutia o zmene upravená.

108 V žalobe Socitrel v podstate tvrdila, že v pôvodnom rozhodnutí chýbajú určité okolnosti, na základe ktorých by bolo možné zistiť, ako Komisia určila výšku pokuty. Z toho podľa jej názoru vyplynul nedostatok odôvodnenia, ktorý predstavoval porušenie jej práva na obhajobu.

109 Podľa spoločnosti Socitrel v pôvodnom rozhodnutí nebol uvedený obrat ani hodnota predaja, ktorá bola zohľadnená pri stanovení základnej sumy, ani kritériá, na základe ktorých bola miera závažnosti a sadzba dodatočnej sumy stanovená na 18 %.

110 Okrem toho Socitrel tvrdila, že vzhľadom na to, že mnohé pasáže rozhodnutia, ktoré jej bolo zaslané, boli označené za dôverné, nemohla zistiť, na základe akých východísk Komisia stanovila výšku pokuty.

111 V dôsledku prijatia prvého rozhodnutia o zmene Socitrel upravila svoj prvý žalobný dôvod.

112 Na jednej strane Socitrel v podstate uvádza, že zmena pôvodného rozhodnutia Komisiou svedčí o dôvodnosti jej prvého žalobného dôvodu, ako ho uviedla v žalobe.

113 Na druhej strane Socitrel zastáva názor, že prvé rozhodnutie o zmene nevyplnilo najzávažnejšie medzery, ktoré namietala v žalobe, najmä pokiaľ ide o sadzbu, ktorú Komisia stanovila v súvislosti so závažnosťou porušenia a s dodatočnou sumou.

114 Navyše poznamenáva, že v prvom rozhodnutí o zmene jej boli pripísané dve rôzne obdobia porušenia (odôvodnenie 5), pričom v prípade každého z nich sa vychádzalo z rovnakého objemu predaja, no tento rozdiel podľa jej názoru nie je zohľadnený v zostávajúcej časti prvého rozhodnutia o zmene a najmä v odôvodnení 7 tohto rozhodnutia, v ktorom sa jej vytýka len jedno obdobie porušenia.

115 Socitrel dodáva, že Komisia v odôvodnení 8 prvého rozhodnutia o zmene uznala, že sa dopustila chyby pri výpočte dodatočnej sumy, ale neoznačila podniky, ktorých sa táto chyba týkala. Toto odôvodnenie odkazuje na tabuľku uvedenú v odôvodnení 5 toho istého rozhodnutia, v ktorom je v súvislosti s ňou uvedený objem predaja týkajúci sa viacerých období porušenia. Predpokladá, že z tohto odkazu treba vyvodiť záver, že sa jej musela týkať chyba, ku ktorej došlo pri výpočte dodatočnej sumy, čo by malo viesť k zníženiu základnej sumy pokuty, ktorá jej bola uložená, pričom táto suma by sa mala znížiť z 22 500 000 eur na 20 000 000 eur. Sú to však len jej domnienky, ktoré podľa jej názoru preukazujú nedostatok odôvodnenia.

116 Komisia nesúhlasí s týmito tvrdeniami.

O uvedení hodnoty predaja

117 V prvom rade je potrebné konštatovať, že prvým rozhodnutím o zmene boli vyplnené určité medzery v pôvodnom rozhodnutí, najmä pokiaľ ide o určenie zohľadnenej hodnoty predaja (odôvodnenie 5 prvého rozhodnutia o zmene).

118 V tejto časti sa argumentácia, ktorú Socitrel uviedla na podporu svojho prvého žalobného dôvodu, týkajúca sa tejto medzery v pôvodnom rozhodnutí stala neúčinnou.

O dvoch obdobiach porušenia, ktoré Komisia rozlíšila v odôvodnení 5 prvého rozhodnutia o zmene

119 Ako navyše poznamenáva Socitrel, Komisia rozlíšila v tabuľke týkajúcej sa hodnoty predaja, vrátane hodnoty predaja spoločnosti Socitrel, uvedenej v odôvodnení 5 prvého rozhodnutia o zmene dve obdobia.

120 V tejto tabuľke sa totiž uvádza, že za obdobie od 7. apríla 1994 do 8. januára 1996 Komisia zohľadnila na základe odpovedí, ktoré Socitrel poskytla 30. júna 2009, sumu 12 016 516 eur. Rovnaká suma bola zohľadnená v súvislosti s obdobím od 9. januára 1996 do 19. septembra 2002.

121 V odôvodnení 932 pôvodného rozhodnutia sa uvádza, že „dotknutá geografická oblasť sa postupne vyvíjala. Od roku 1984 do roku 1995 (obdobie klubu Zurich) pokrývala Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Holandsko, Belgicko, Luxembursko, Španielsko a Rakúsko. Od roku 1992 (pod dojednaniami klubu España) pokrývala tiež Portugalsko. Od roku 1996 do roku 2002 (obdobie krízy klubu Zurich, v čase, keď bolo pripravené dojednanie klubu Európa v oblasti kvót, obdobie klubu Europe a obdobie expanzie) pokrývala geografická oblasť tie isté krajiny ako v období klubu Zurich vrátane Portugalska, ako aj Dánska, Švédska, Fínska a Nórska (pozri oddiely 9.1.1 až 9.1.5 [pôvodného rozhodnutia]). To bolo zohľadnené vo výpočte hodnoty predaja, pričom bol vylúčený predaj uskutočnený v Portugalsku pred 15. decembrom 1992 a predaj uskutočnený v Dánsku, Švédsku, Fínsku a Nórsku pred 9. januárom 1996“.

122 Z odôvodnenia 5 prvého rozhodnutia o zmene vyplýva, že Komisia rozlíšila rôzne obdobia, pokiaľ ide o hodnotu predaja, ktorá sa má vziať do úvahy (od 1. januára 1984 do 21. decembra 1985, od 1. januára 1986 do 14. decembra 1992, od 15. decembra 1992 do 31. decembra 1993, od 1. januára 1994 do 8. januára 1996 a od 9. januára 1996 do 19. septembra 2002), v závislosti od geografickej oblasti, ktorej sa týkal kartel.

123 Porušenie, ktoré Komisia vytýka spoločnosti Socitrel, trvalo počas dvoch z týchto období [od 7. apríla 1994 (dátum, ktorý Komisia stanovila ako začiatok účasti spoločnosti Socitrel na porušení) do 8. januára 1996 a od 9. januára 1996 do 19. septembra 2002], ktoré Komisia vzala do úvahy.

124 V odôvodnení 949 pôvodného rozhodnutia však Komisia rozhodla, že vzhľadom na to, že Socitrel sa oneskorene dozvedela o európskom rozmere kartelu, bolo opodstatnené zohľadniť len jej predaj v Španielsku a Portugalsku.

125 Nevyhnutné zohľadnenie predaja v Dánsku, Švédsku, Fínsku a Nórsku po 9. januári 1996 (odôvodnenie 932 napadnutého rozhodnutia) v prípade členov kartelu, ktorých sa týkala táto geografická oblasť, v dôsledku toho nemalo vplyv na spoločnosť Socitrel. Preto je hodnota predaja, ktorá je zohľadnená v odôvodnení 5 prvého rozhodnutia o zmene, v prípade oboch období porušenia, ktoré rozlíšila Komisia, rovnaká.

126 Okrem toho Komisia uznala, že pochybila, keďže v pôvodnom rozhodnutí dvakrát zohľadnila dodatočnú sumu z dôvodu zohľadnenia dvoch období porušenia, a to aj v prípade spoločnosti Socitrel.

127 Prijatím prvého rozhodnutia o zmene však opravila túto chybu, čo viedlo k zníženiu základnej sumy pokuty, ktorá sa mala uložiť spoločnosti Socitrel, pričom táto suma sa v dôsledku uvedenej opravy znížila z 22 500 000 eur na 20 000 000 eur.

128 Navyše treba dodať, že v prílohe 8 žaloby Socitrel predložila e-mail od Generálneho riaditeľstva Komisie pre hospodársku súťaž z 13. augusta 2010, v ktorom úradník zodpovedný za predmetnú vec uviedol:

„Ako bolo uvedené v liste [Komisie] z 30. júla, došlo k chybe pri výpočte vstupného poplatku (‚entry fee‘). Pokiaľ ide o vašich klientov, znamená to, že suma, ktorá je uvedená v tabuľkách v odôvodneniach 923 a 1057, je príliš vysoká. Rozhodnutím o zmene sa to zmení a suma 22 500 000 eur bude nahradená sumou 20 000 000 eur. Ako už bolo uvedené vyššie, vzhľadom na [10 %] hornú hranicu to nemá za následok zmenu pokuty uloženej vašim klientom ani zmenu odôvodnenia rozhodnutia.“

129 Je potrebné konštatovať, že napadnuté rozhodnutie v znení zmenenom prvým rozhodnutím o zmene v tejto časti nie je nedostatočne odôvodnené.

O sadzbe 18 % uplatnenej z dôvodu závažnosti

130 Čo sa týka nedostatočného odôvodnenia v súvislosti so závažnosťou, treba pripomenúť, že závažnosť bola preskúmaná v bode 19.1.3 napadnutého rozhodnutia.

131 Pokiaľ ide o spoločnosť Socitrel, treba poznamenať, že Komisia v napadnutom rozhodnutí uviedla:

— po prvé, že „všetky podniky, s výnimkou spoločnosti Fundia, sa podieľali na rozdelení trhu (stanovení kvót), rozdelení zákazníkov a horizontálnom určovaní cien (pozri [bod] 9 a prílohy 2 až 4 rozhodnutia)“ a že „[t]ieto dohody patria medzi najškodlivejšie obmedzenia hospodárskej súťaže, ktoré narúšajú základné parametre hospodárskej súťaže“ (odôvodnenie 939, bod 19.1.3.1 týkajúci sa povahy porušenia),

— po druhé, že „kumulovaný podiel podnikov, v prípade ktorých bolo preukázané porušenie, na trhu sa odhaduje približne na 80 %, ako je vysvetlené v odôvodnení 98“ (odôvodnenie 946, bod 19.1.3.2 týkajúci sa kumulovaného podielu na trhu),

— po tretie, že geografický rozsah porušenia sa postupom času vyvíjal (odôvodnenie 932: pozri bod 121 vyššie),

— po štvrté, že „v prípade spoločností Socitrel, Proderac, Fapricela a Fundia, ktoré sa zúčastňovali len na klube España (pokrývajúceho len Španielsko a Portugalsko) alebo v prípade poslednej uvedenej spoločnosti na ‚koordinácii‘ týkajúcej sa spoločnosti Addtek a vo vzťahu ku ktorým bolo možné preukázať vedomosť o jedinom a nepretržitom porušení až vo veľmi neskorom štádiu porušenia (17. mája 2001, resp. 14. mája 2001, pozri oddiel 12.2.2.4), však Komisia pri určovaní časti hodnoty predaja zohľadnila obmedzenejší geografický rozsah“ a že „[s]ituácia je odlišná v prípade ostatných účastníkov klubu España (Emesa/Galycas, Tycsa/Trefilerías Quijano), ktorí sa súčasne zúčastňovali na rôznych úrovniach kartelu a/alebo v prípade ktorých vedomosť o jedinom a nepretržitom porušení mohla byť preukázaná v oveľa skoršom štádiu“ (odôvodnenie 949, bod 19.1.3.3 týkajúci sa geografického rozsahu).

132 Komisia dospela k záveru, že „vzhľadom na špecifické okolnosti veci a s prihliadnutím na kritériá rozobraté vyššie v súvislosti s povahou porušenia (pozri oddiel 19.1.3.1) a geografickým rozsahom (pozri oddiel 19.1.3.3) treba časť hodnoty predaja, ktorá sa má zohľadniť, stanoviť v prípade spoločnosti Fundia na 16 %, v prípade spoločností Socitrel, Fapricela a Proderac na 18 % a v prípade všetkých ostatných podnikov na 19 %“ (odôvodnenie 953).

133 Je potrebné konštatovať, že v tejto časti napadnuté rozhodnutie nie je nedostatočne odôvodnené a že umožňuje pochopiť úvahy Komisie, a to bez ohľadu na ich dôvodnosť.

134 Výhradu, ktorú uvádza Socitrel, treba v dôsledku toho zamietnuť.

O sadzbe uplatnenej pri stanovení dodatočnej sumy z dôvodu odstrašenia

135 Pokiaľ ide o dodatočnú sumu, treba pripomenúť, že podľa bodu 25 usmernení z roku 2006 „Komisia nezávisle od trvania účasti podniku na porušení zahrnie do základnej výšky pokuty sumu pohybujúcu sa medzi 15 % až 25 % hodnoty predaja…, aby podniky odradila od akejkoľvek účasti na horizontálnych dohodách o stanovení cien, rozdelení trhu a obmedzení produkcie“. Okrem toho „Komisia môže takisto uplatniť takúto dodatočnú sumu aj v prípade iných porušení“ a „Komisia pri rozhodovaní o pomere hodnoty predaja, ktorý [časti hodnoty predaja, ktorá – *neoficiálny preklad*] sa má brať do úvahy v konkrétnom prípade[,] zohľadní určitý počet faktorov, najmä tie, ktoré sú uvedené v bode 22“, napríklad „povahu porušenia, kumulovaný podiel všetkých zúčastnených strán na trhu, geografický rozsah porušenia, uskutočnenie alebo neuskutočnenie porušenia“.

136 V prejednávanom prípade Komisia stanovila sadzbu uplatniteľnú na dodatočnú sumu na 18 % a v odôvodnení 953 napadnutého rozhodnutia odkázala na úvahy, ktoré uviedla v súvislosti s posudzovaním závažnosti porušenia, pokiaľ ide o povahu porušenia (bod 19.1.3.1 napadnutého rozhodnutia) a jeho geografický rozsah (bod 19.1.3.3 napadnutého rozhodnutia).

137 Súdny dvor pritom vo svojom rozsudku z 11. júla 2013, Ziegler/Komisia (C-439/11 P, Zb., EU:C:2013:513, body 121 až 124), rozhodol, že také odôvodnenie je dostatočné.

138 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť výhradu, ktorú uvádza Socitrel.

O porušení práva spoločnosti Socitrel na obhajobu

139 Socitrel tvrdí, že jej právo na obhajobu bolo porušené z dvoch dôvodov.

140 Na jednej strane tvrdí, že z medzier v pôvodnom rozhodnutí, ktoré Komisia čiastočne uznala v prvom rozhodnutí o zmene, vyplýva, že bolo porušené jej právo na obhajobu.

141 Táto argumentácia nemôže uspieť, keďže Všeobecný súd listom z 29. októbra 2010 vyzval spoločnosť Socitrel, aby upravila svoje žalobné dôvody a návrhy v dôsledku prijatia prvého rozhodnutia o zmene, čo Socitrel urobila podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 10. decembra 2010.

142 Na druhej strane, čo sa týka jej tvrdení, podľa ktorých Komisia nesprístupnila niektoré časti napadnutého rozhodnutia, v dôsledku čoho Socitrel nemohla pochopiť, ako Komisia vypočítala pokutu, treba poznamenať, že všetky odôvodnenia, ktoré uvádza Socitrel (odôvodnenia 1142, 1144, 1149, 1157, 1159, 1160, 1165, 1171, 1172, 1175, 1178, 1179, 1181, 1185 a 1188), sa týkajú posúdenia žiadostí týkajúcich platobnej schopnosti iných podnikov.

143 V takom prípade je pritom Komisia povinná zaručiť dôvernosť údajov, ktoré jej poskytli podniky, pokiaľ ju tieto podniky o to požiadajú, najmä ak ide o citlivé údaje týkajúce sa ich finančnej situácie.

144 Komisia navyše správne uvádza, že spoločnosti Socitrel boli oznámené všetky posudzované okolnosti, ktoré sa jej týkali, najmä okolnosti súvisiace s jej platobnou schopnosťou.

145 Argumentácia spoločnosti Socitrel sa v dôsledku toho musí zamietnuť, a preto treba výhradu založenú na porušení práva na obhajobu v celom rozsahu zamietnuť.

146 Je teda potrebné zamietnuť prvý žalobný dôvod v celom rozsahu.

2. O druhom žalobnom dôvode, ktorý uvádza Socitrel, založenom na porušení primeranej lehoty

Pripomenutie zásad

147 Po prvé dodržiavanie primeranej lehoty pri vedení správnych konaní v oblasti politiky hospodárskej súťaže je všeobecnou zásadou práva Únie, ktorej dodržiavanie súdy Únie zaručujú (pozri rozsudok z 19. decembra 2012, Heineken Nederland a Heineken/Komisia, C-452/11 P, EU:C:2012:829, bod 97 a citovanú judikatúru).

148 Zásada primeranej lehoty správneho konania bola potvrdená článkom 41 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, podľa ktorého „každý má právo, aby inštitúcie, orgány, úrady a agentúry Únie vybavovali jeho záležitosti nestranne, spravodlivo a v primeranej lehote“ (rozsudok z 5. júna 2012, Imperial Chemical Industries/Komisia, T-214/06, Zb., EU:T:2012:275, bod 284).

149 Po druhé primeranosť dĺžky konania sa musí posúdiť v závislosti od okolností každej veci, najmä od jej kontextu, správania účastníkov konania počas konania, jej významu pre rôzne dotknuté podniku a jej zložitosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 20. apríla 1999, Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, T-305/94 až T-307/94, T-313/94 až T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 a T-335/94, Zb., EU:T:1999:80, bod 126), ako aj prípadne od informácií a odôvodnení, ktoré je Komisia schopná získať, pokiaľ ide o vyšetrovacie úkony vykonané počas správneho konania.

150 Po tretie Súdny dvor rozhodol, že správne konanie môže viesť k preskúmaniu v rámci dvoch po sebe idúcich fáz, pričom každá z nich má vlastnú vnútornú logiku. Prvá fáza, ktorá trvá až do oznámenia o výhradách, začína plynúť odo dňa, keď Komisia na základe právomocí, ktoré jej zveril normotvorca Únie, prijala opatrenia zahrňujúce výhradu, že došlo k porušeniu, a musí Komisii umožniť zaujať postoj k ďalšiemu smerovaniu konania. Druhá fáza sama osebe trvá od oznámenia výhrad až po prijatie konečného rozhodnutia. Táto fáza má Komisii umožniť prijať konečné rozhodnutie o vytýkanom porušení (rozsudok z 21. septembra 2006, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, C-105/04 P, Zb., EU:C:2006:592, bod 38).

151 Po štvrté z judikatúry vyplýva, že porušenie zásady primeranej lehoty môže viesť k dvom druhom následkov.

152 Na jednej strane, ak malo porušenie primeranej lehoty vplyv na výsledok konania, také porušenie môže viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. septembra 2006, Technische Unie/Komisia, C-113/04 P, Zb., EU:C:2006:593, bod 48 a citovanú judikatúru).

153 Je potrebné spresniť, že pokiaľ ide o uplatnenie pravidiel hospodárskej súťaže, prekročenie primeranej lehoty môže predstavovať dôvod na zrušenie len v prípade rozhodnutí, ktorými sa konštatuje porušenie, pokiaľ bolo preukázané, že porušením tejto zásady došlo k zásahu do práva dotknutých podnikov na obhajobu. Okrem tohto osobitného prípadu nedodržanie povinnosti rozhodnúť v primeranej lehote nemá vplyv na platnosť správneho konania podľa nariadenia č. 17 (pozri rozsudok zo 16. decembra 2003, Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, T-5/00 a T-6/00, Zb., EU:T:2003:342, bod 74 a citovanú judikatúru, v tejto súvislosti potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaným v bode 150 vyššie, EU:C:2006:592, body 42 a 43).

154 Keďže však rešpektovanie práva na obhajobu, teda zásady, ktorej základná povaha bola opätovne zdôrazňovaná v judikatúre Súdneho dvora (rozsudok z 9. novembra 1983, Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Komisia, 322/81, Zb., EU:C:1983:313, bod 7), má zásadnú dôležitosť v takých konaniach, akým je konanie v tejto veci, je potrebné zabrániť tomu, aby mohlo dôjsť k nenapraviteľnému poškodeniu tohto práva z dôvodu neprimeranej dĺžky fázy vyšetrovania a aby táto dĺžka trvania mohla brániť zabezpečeniu dôkazov smerujúcich k vyvráteniu existencie takých správaní,

pre ktoré by voči dotknutým podnikom mohla byť vyvodzovaná zodpovednosť. Z tohto dôvodu sa preskúmanie prípadných prekážok výkonu práva na obhajobu nesmie obmedzovať na samotnú fázu, v ktorej dochádza k plnému uplatneniu tohto práva, teda na druhú fázu správneho konania. Posúdenie zdroja prípadného oslabenia účinnosti práva na obhajobu sa musí vzťahovať na celé konanie, opierajúc sa o celkovú dĺžku tohto konania (rozsudok Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied/Komisia, už citovaný v bode 150 vyššie, EU:C:2006:592, bod 50).

155 Na druhej strane, ak porušenie primeranej lehoty nemá vplyv na výsledok konania, potom také porušenie môže viesť Všeobecný súd v rámci výkonu jeho neobmedzenej právomoci k tomu, aby primeraným spôsobom napravil porušenie vyplývajúce z prekročenia primeranej lehoty správneho konania tým, že prípadne zníži sumu uloženej pokuty (pozri v tomto zmysle rozsudok Technische Unie/Komisia, už citovaný v bode 152 vyššie, EU:C:2006:593, body 202 až 204, a rozsudok zo 16. júna 2011, Heineken Nederland a Heineken/Komisia, T-240/07, Zb., EU:T:2011:284, body 429 a 434, potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom Heineken Nederland a Heineken/Komisia, už citovaným v bode 147 vyššie, EU:C:2012:829, bod 100).

O dôvodnosti druhého žalobného dôvodu

156 Socitrel v podstate tvrdí, že Komisia porušila primeranú lehotu tým, že prijala pôvodné rozhodnutie až po takmer ôsmich rokoch od začatia správneho konania, čím podľa jej názoru došlo k porušeniu jej práva na obhajobu, a to najmä vzhľadom na štrukturálne zmeny, ktorými prešla, a na ťažkosti, ktorým musela čeliť pri zhromažďovaní dôkazov o opaku, keďže postupom času došlo k odchodu niektorých jej zamestnancov.

157 Z vyššie uvedeného vyplýva, že aby dlhotrvajúce správne konanie mohlo viesť k zrušeniu napadnutého rozhodnutia alebo zníženiu pokuty, musí byť dĺžka tohto konania posúdená ako neprimeraná.

158 V prejednávanej veci sa správne konanie skladalo zo štyroch po sebe idúcich fáz, pričom prvá z nich predchádzala oznámeniu o výhradách a tri ďalšie nasledovali po tomto oznámení.

159 Prvá fáza sa začala 9. januára 2002, keď Bundeskartellamt (nemecký protimonopolný úrad) predložil Komisii dokumenty uvedené v bode 21 vyššie, a skončila sa 30. septembra 2008 prijatím oznámenia o výhradách.

160 Tým sa začala druhá fáza (pozri body 32 až 37 vyššie), ktorá sa skončila prijatím pôvodného rozhodnutia z 30. júna 2010.

161 Po podaní prvej série žalôb (pripomenutých v bode 10 vyššie) Komisia prijala 30. septembra 2010 prvé rozhodnutie o zmene (pozri bod 4 vyššie), aby opravila rôzne pochybenia, ktoré zistila v pôvodnom rozhodnutí, čím sa skončila tretia fáza správneho konania.

162 Napokon 4. apríla 2011 bola skončená štvrtá fáza správneho konania tým, že Komisia prijala druhé rozhodnutie o zmene, ktorým Komisia súhlasila so znížením pokuty uloženej na jednej strane spoločnostiam ArcelorMittal, ArcelorMittal Verderio, ArcelorMittal Fontaine a ArcelorMittal Wire France a na druhej strane spoločnostiam SLM a Ori Martin (pozri bod 6 vyššie).

163 Na úvod treba uviesť, že žalobný dôvod uvedený spoločnosťou Socitrel sa týka len prvých dvoch fáz správneho konania.

164 Dňa 8. mája 2014 v rámci opatrení na zabezpečenie priebehu konania stanovených v článku 64 rokovacieho poriadku z 2. mája 1991 Všeobecný súd adresoval Komisii písomnú otázku, aby získal podrobný opis vynaloženej starostlivosti v nadväznosti na inšpekcie, ktoré sa uskutočnili 19. a 20. septembra 2002, a to až do prijatia pôvodného rozhodnutia.

165 Komisia vyhovela tejto žiadosti podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 6. júna 2014.

166 Kópia odpovede Komisie bola zaslaná spoločnosti Socitrel 16. júna 2014 prostredníctvom kancelárie Všeobecného súdu.

167 Komisia vo svojej odpovedi podrobne a presvedčujúco opisuje úlohy, ktoré splnila počas celého správneho konania, a dôvody, pre ktoré konanie trvalo od roku 2002 do roku 2010.

168 Dĺžku trvania správneho konania v prejednávanom prípade vysvetľujú viaceré skutočnosti.

169 V tejto súvislosti treba zohľadniť dĺžku trvania kartelu (viac ako 18 rokov), jeho osobitne široký geografický rozmer (kartel sa týkal väčšiny členských štátov), organizáciu kartelu na geografickej a časovej úrovni (jednotlivé kluby opísané v bodoch 41 až 53), počet stretnutí, ktoré sa uskutočnili v rámci rôznych klubov (viac ako 500), počet dotknutých podnikov (17), počet žiadostí o zhovievavosť (pozri body 22 a 27 a nasl. vyššie) a osobitne významný objem dokumentov poskytnutých v tomto rámci alebo získaných počas inšpekcií a vyhotovených v rôznych jazykoch, ktoré Komisia musela preskúmať, rôzne žiadosti o poskytnutie dodatočných informácií, ktoré Komisia musela zaslať rôznym dotknutým spoločnostiam postupne podľa toho, ako sa vyvíjalo pochopenie kartelu (pozri bod 24 a nasl. a bod 36 a nasl. vyššie), počet adresátov oznámenia o výhradách (viac ako 40), počet jazykov konania (8), ako aj rôzne žiadosti týkajúce sa platobnej schopnosti (14).

170 Na základe informácií poskytnutých Komisiou, ktoré svedčia o osobitnej zložitosti veci, Všeobecný súd napriek osobitnej dĺžke trvania prvých dvoch fáz konania usudzuje, že dĺžku konania nemožno posúdiť ako neprimeranú. V dôsledku toho Komisia neporušila primeranú lehotu.

171 Tento záver nespochybňujú tvrdenia, ktoré uvádza Socitrel a z ktorých vyplýva, že jej právo na obhajobu bolo porušené, keďže v období od roku 2002 do roku 2008 sa skupina Companhia Previdente podstatne zmenila v dôsledku štrukturálnych zmien súvisiacich s nadobudnutím viacerých spoločností – pričom počet subjektov v tejto skupine sa zvýšil z 21 na 27 – a keďže v okamihu, keď jej bolo doručené oznámenie o výhradách, teda v septembri 2008, boli skutočnosti, ktoré jej boli vytýkané, tak časovo vzdialené, že žiadna z priamo zainteresovaných osôb už nebola k dispozícii alebo nebola schopná spomenúť si na tieto skutočnosti.

172 Také tvrdenia sú totiž príliš nejasné na to, aby bolo možné posúdiť ich konkrétny vplyv na právo spoločnosti Socitrel na obhajobu. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že – ako bolo uvedené v odpovedi Komisie na opatrenia na zabezpečenie priebehu konania – spoločnosti Socitrel bola doručená prvá žiadosť Komisie o informácie 11. februára 2004 a v tejto žiadosti bol jednoznačne uvedený predmet a rozsah vyšetrovania tak z vecného, ako aj z časového hľadiska. Od tohto dátumu teda Socitrel mohla zhromaždiť a predložiť Komisii všetky dôkazy, ktoré považovala za relevantné pre odpoveď Komisii. Nemôže sa preto odvolávať na vlastnú nedbanlivosť pri zhromažďovaní a uchovávaní prípadných dôkazov na účely svojej obhajoby. Okrem toho, keďže nebola uvedená nijaká argumentácia, ktorá by umožňovala pochopiť, do akej miery jedenapolročné obdobie od septembra 2002 do februára 2004, počas ktorého sa Komisia oboznámila s dokumentmi, ktoré boli získané pri inšpekcii alebo zaslané v rámci žiadostí o zhovievavosť, mohlo poškodiť výkon práva spoločnosti Socitrel na obhajobu, nie je opodstatnené, aby Všeobecný súd konštatoval, že toto obdobie jej mohlo v prejednávanej veci spôsobiť ujmu.

173 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť druhý žalobný dôvod.

3. O treťom žalobnom dôvode, ktorý uvádza Socitrel, založenom na porušení povinnosti náležitej starostlivosti, ktorú má Komisia, práva na obhajobu, ako aj zásad lojálnosti, dobrej viery a legitímnej dôvery

Pripomenutie zásad

174 V prvom rade treba pripomenúť, že zásada ochrany legitímnej dôvery patrí medzi základné zásady Únie. Podľa judikatúry právo dovolávať sa tejto zásady predpokladá splnenie troch podmienok. Po prvé dotknutej osobe musia byť správnymi orgánmi poskytnuté presné, bezpodmienečné a súhlasné záruky pochádzajúce z oprávnených a spoľahlivých zdrojov. Po druhé tieto záruky musia byť spôsobilé vyvolať legitímnu dôveru u tej osoby, ktorej sú určené. Po tretie poskytnuté záruky musia byť v súlade s platnými predpismi (pozri rozsudok z 9. septembra 2011, Deltafina/Komisia, T-12/06, Zb., EU:T:2011:441, bod 190 a citovanú judikatúru).

175 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry z povinnosti náležitej starostlivosti vyplýva Komisii povinnosť starostlivo a nezaujato preskúmať všetky relevantné aspekty konkrétneho prípadu (pozri rozsudky z 21. novembra 1991, Technische Universität München, C-269/90, Zb., EU:C:1991:438, bod 14, a zo 16. septembra 2013, ATC a i./Komisia, T-333/10, Zb., EU:T:2013:451, bod 84 a citovanú judikatúru).

176 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že je oprávnené a v záujme riadnej správy administratívy, aby inštitúcia opravila chyby a opomenutia v rozhodnutí (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. decembra 2006, Nemecko/Komisia, T-314/04 a T-414/04, EU:T:2006:399, bod 45, a uznesenie z 22. novembra 2007, Investire Partecipazioni/Komisia, T-418/05, EU:T:2007:354, bod 40).

O dôvodnosti tretieho žalobného dôvodu

177 Socitrel v podstate tvrdí, že hoci už bolo prijaté pôvodné rozhodnutie, Komisia ju informovala, že toto rozhodnutie bude zmenené. Socitrel tak bola nútená podať žalobu bez toho, aby poznala skutočnú podstatu rozhodnutia, ktorým jej bola uložená pokuta. Komisia tým porušila svoju povinnosť náležitej starostlivosti – čo v prípade potreby potvrdzuje skutočnosť, že Komisia následne po druhý raz zmenila rozhodnutie, pričom toto druhé rozhodnutie o zmene nebolo doručené spoločnosti Socitrel – a tiež porušila jej právo na obhajobu.

178 Táto argumentácia však nemôže uspieť.

179 Komisia totiž nemôže dopustiť, aby v právnom poriadku naďalej existovalo rozhodnutie, v ktorom sa nachádzajú chyby a opomenutia, a v tejto súvislosti je oprávnené a v záujme riadnej správy administratívy, aby inštitúcia opravila chyby a opomenutia v pôvodnom rozhodnutí (pozri judikatúru spomenutú v bode 176 vyššie).

180 Komisii preto nemožno vytýkať, že prvým rozhodnutím o zmene opravila chyby a opomenutia, ktoré zistila v pôvodnom rozhodnutí.

181 Treba zdôrazniť, že Komisia tým tiež doplnila odôvodnenie napadnutého rozhodnutia.

182 Je pravda, že Komisia prijala prvé rozhodnutie o zmene po podaní viacerých žalôb, vrátane žalôb žalobkýň, ktoré pôvodne smerovali proti pôvodnému rozhodnutiu. Všeobecný súd však vyzval spoločnosť Socitrel – tak ako ostatné podniky, ktoré podali žalobu –, aby v dôsledku prijatia tohto rozhodnutia prípadne upravili svoje žalobné dôvody a návrhy.

183 Pritom je potrebné konštatovať, že Socitrel podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 10. decembra 2010 upravila svoje žalobné dôvody vzhľadom na prvé rozhodnutie o zmene.

184 Okrem toho, hoci druhé rozhodnutie o zmene nebolo určené spoločnosti Socitrel, tejto spoločnosti bola na podnet Všeobecného súdu doručená kópia uvedeného rozhodnutia, pričom Všeobecný súd vyzval spoločnosť Socitrel, aby prípadne upravila svoje žalobné dôvody a návrhy, čo táto spoločnosť urobila – pokiaľ ide o jej žalobné dôvody – podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 2. augusta 2011.

185 Socitrel preto nemôže tvrdiť, že Komisia v súvislosti s prijatím týchto rozhodnutí o zmene porušila jej právo na obhajobu.

186 Socitrel tiež tvrdí, že Komisia porušila zásadu legitímnej dôvery, ako aj zásady lojálnosti a dobrej viery, avšak dôvody uplatnenia týchto dvoch posledných uvedených zásad nie sú v jej žalobe jasne uvedené.

187 Pokiaľ Socitrel v rámci tejto argumentácie tvrdí, že Komisia tým, že opravila pôvodné rozhodnutie, zabránila prípustnosti jej žaloby proti pôvodnému rozhodnutiu, treba konštatovať, že Komisia bola v záujme riadnej správy oprávnená opraviť pred vydaním rozhodnutia Všeobecného súdu pôvodné rozhodnutie, ktoré obsahovalo chyby a opomenutia.

188 Správne orgány teda nemohli poskytnúť spoločnosti Socitrel nijaké presné, bezpodmienečné a súhlasné záruky pochádzajúce z oprávnených a spoľahlivých zdrojov, pokiaľ ide o ponechanie rozhodnutia, ktoré obsahovalo chyby a opomenutia, v platnosti až do jeho prípadného zrušenia Všeobecným súdom.

189 Komisii tiež nemožno vytýkať nijaké nekalé správanie alebo správanie v rozpore s dobrou vierou len preto, lebo zmenila rozhodnutie, ktoré – ako sama uznala – obsahovalo rôzne chyby a opomenutia.

190 Tretí žalobný dôvod treba v dôsledku toho v celom rozsahu zamietnuť.

4. O štvrtom žalobnom dôvode, ktorý uvádza Socitrel, a o prvých troch žalobných dôvodoch, ktoré uvádza Companhia Previdente, založených na porušení článku 101 ods. 1, ZFEÚ, článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, zásad proporcionality a osobnej zodpovednosti, ako aj prezumpcie neviny, a tiež na nedostatku odôvodnenia a na tom, že Komisia porušila svoju predchádzajúcu rozhodovaciu prax, keďže prekročila hornú hranicu pokuty, ktorú bolo možné uložiť spoločnosti Socitrel

O prvej časti štvrtého žalobného dôvodu, ktorý uvádza Socitrel, a o prvom a druhom žalobnom dôvode, ktoré uvádza Companhia Previdente, založených na tom, že Komisia nesprávne konštatovala solidárnu zodpovednosť spoločnosti Companhia Previdente, v dôsledku čoho bola horná hranica vo výške 10 % obratu nesprávne vypočítaná z obratu spoločnosti Companhia Previdente, a nie z obratu spoločnosti Socitrel

Pripomenutie skutkového stavu

191 Companhia Previdente je spoločnosťou, ktorá spravuje podiely v rôznych spoločnostiach.

192 Od roku 1994 do roku 1998 mala priamy podiel vo výške 21,2 % na základnom imaní spoločnosti Socitrel a priamy podiel vo výške 70 % na základnom imaní spoločnosti Preside SGPS, ktorá vlastnila 70,6 % základného imania spoločnosti Socitrel.

193 V období od 30. decembra 1998 do 19. septembra 2002 Companhia Previdente zvýšila svoj podiel v spoločnosti Preside SGPS na 100 % jej základného imania.

194 Je nesporné, že Companhia Previdente počas tohto obdobia mala podiel na základnom imaní spoločnosti Socitrel vo výške od 91,8 % do 93,7 %.

195 Okrem toho po dátume ukončenia porušenia Companhia Previdente odkúpila rôzne spoločnosti, vrátane spoločností Emesa, Galycas a ITC, pričom Komisia tiež sankcionovala všetky tieto tri spoločnosti za ich účasť na karteli.

Pripomenutie napadnutého rozhodnutia

196 Podľa odôvodnení 765 až 768 napadnutého rozhodnutia:

„(765) Od roku 1994 do konca roka 1998 [Companhia Previdente] priamo vlastnila 21,2 % spoločnosti Socitrel a 70 % spoločnosti Preside SGPS, ktorá počas toho istého obdobia vlastnila 70,6 % spoločnosti Socitrel. Od 30. decembra 1998 do konca roka 2002 Companhia Previdente vlastnila 100 % spoločnosti Preside SGPS a prostredníctvom spoločnosti Preside SGPS priamo alebo nepriamo ovládala 91,8 % až 93,7 % základného imania spoločnosti Socitrel. Ako bolo vysvetlené v odôvodnení 32, od začiatku roka 1994 aspoň do konca roka 2002 medzi spoločnosťami Socitrel a Companhia Previdente existovali početné a pevné osobné väzby.

(766) Companhia Previdente tvrdí, že nemá byť zodpovedná spoločne a nerozdielne so spoločnosťou Socitrel, lebo nemala rozhodujúci vplyv na správanie spoločnosti Socitrel. Po prvé uvádza, že Komisia neuviedla konkrétne skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť záver, že Companhia Previdente uplatňovala rozhodujúci vplyv na spoločnosť Socitrel. Okrem toho tvrdí, že do roku 1999, keď sa Socitrel stala jej takmer stopercentnou dcérskou spoločnosťou, nebolo možné uplatniť domnienku rozhodujúceho vplyvu. Oba podniky boli samostatnými subjektmi s odlišnými činnosťami a Socitrel bola pri svojej obchodnej činnosti nezávislá. Svedčí o tom skutočnosť, že po odkúpení spoločnosti Socitrel sa výkonní predstavitelia tejto spoločnosti nezmenili a táto spoločnosť zostala úplne nezávislá. Companhia Previdente tiež len uplatňovala svoje akcionárske práva a plnila svoje povinnosti, ako napríklad schvaľovanie účtovných závierok spoločnosti Socitrel a rozhodovanie o politike v oblasti dividend a kapitálovej štruktúry. Companhia Previdente napokon tvrdí, že členovia jej správnej rady boli členmi správnej rady spoločnosti Socitrel, ktorí nemali výkonnú funkciu, a že podľa portugalského práva obchodných spoločností je toto členstvo v správnej rade spoločnosti Socitrel osobné a nejde o zastupovanie materskej spoločnosti.

(767) Hoci Komisia zastáva názor, že domnienka uplatňovania rozhodujúceho vplyvu sa uplatňuje počas obdobia od 30. decembra 1998 do konca roka 2002, keď Companhia Previdente ovládala 91,8 % až 93,7 % základného imania spoločnosti Socitrel, tvrdenia, ktoré uvádza Companhia Previdente, v žiadnom prípade nemožno uznať vzhľadom na početné a pevné osobné väzby, ktoré existovali medzi týmito dvoma podnikmi aspoň od začiatku roka 1994 do konca roka 2002, ako sa uvádza v odôvodnení 32 tohto rozhodnutia. Komisia osobitne zdôrazňuje, že páni P. B., L. F. a A. S. boli nielen členmi správnej rady oboch podnikov, ale sa navyše pravidelne a sústavne zúčastňovali v mene spoločnosti Socitrel aj na kartelových stretnutiach. Preto sa Komisia domnieva, že Companhia Previdente uplatňovala počas celej dĺžky trvania účasti spoločnosti Socitrel na karteli rozhodujúci vplyv na správanie spoločnosti Socitrel (pozri odôvodnenie 694).

(768) V dôsledku toho je toto rozhodnutie určené spoločnostiam [Socitrel] a [Companhia Previdente]. [Socitrel] je zodpovedná za svoju priamu účasť na karteli počas obdobia od 7. apríla 1994 do 19. septembra 2002. [Companhia Previdente] je zodpovedná za to isté obdobie spoločne a nerozdielne so spoločnosťou [Socitrel].“

Pripomenutie zásad

197 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že pojem podnik označuje každý subjekt vykonávajúci hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právne postavenie a spôsob financovania. V tejto súvislosti Súdny dvor jednak spresnil, že pod pojmom podnik v tomto kontexte treba rozumieť hospodársku jednotku, aj keď je táto hospodárska jednotka z právneho hľadiska zložená z viacerých fyzických alebo právnických osôb, a jednak uviedol, že ak takýto hospodársky subjekt porušuje pravidlá hospodárskej súťaže, podľa zásady osobnej zodpovednosti za toto porušovanie zodpovedá (pozri rozsudok z 29. septembra 2011, Elf Aquitaine/Komisia, C-521/09 P, Zb., EU:C:2011:620, bod 53 a citovanú judikatúru).

198 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že správanie dcérskej spoločnosti možno pripísať materskej spoločnosti najmä vtedy, keď táto dcérska spoločnosť napriek tomu, že má vlastnú právnu subjektivitu, neurčuje svoje správanie na trhu nezávisle, ale v podstate uplatňuje pokyny, ktoré jej dáva materská spoločnosť, najmä vzhľadom na hospodárske, organizačné a právne väzby medzi týmito dvoma právnymi subjektmi (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 54 a citovanú judikatúru).

199 V takej situácii, keď sú materská spoločnosť a dcérska spoločnosť súčasťou tej istej hospodárskej jednotky, a preto tvoria jeden podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ, môže totiž Komisia adresovať materskej spoločnosti rozhodnutie, ktorým sa ukladajú pokuty, bez toho, aby bolo potrebné preukázať jej osobnú účasť na porušení (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 55 a citovanú judikatúru). Podnecovanie dcérskej spoločnosti materskou spoločnosťou, aby sa dopustila porušenia, a ešte menej účasť materskej spoločnosti na tomto porušení teda nie je nevyhnutne tým aspektom, ktorý oprávňuje Komisiu, aby materskej spoločnosti zaslala rozhodnutie, ktorým jej ukladá pokuty, ale tým aspektom je to, že dotknuté spoločnosti tvoria jeden podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 88).

200 Je potrebné spresniť, že podľa tejto judikatúry nestačí, ak Komisia konštatuje, že podnik mohol vykonávať takýto rozhodujúci vplyv na iný podnik, bez toho, aby bolo potrebné overiť, či tento vplyv bol naozaj vykonávaný. Z tejto judikatúry naopak vyplýva, že Komisii v zásade prináleží, aby preukázala takýto rozhodujúci vplyv na základe súboru skutkových okolností, medzi ktoré patrí najmä prípadná riadiaca právomoc jedného z týchto podnikov voči druhému podniku (pozri v tomto zmysle rozsudky z 2. októbra 2003, Aristrain/Komisia, C-196/99 P, Zb., EU:C:2003:529, body 95 až 99; z 28. júna 2005, Dansk Rørindustri a i./Komisia, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P až C-208/02 P a C-213/02 P, Zb., EU:C:2005:408, body 118 až 122, a z 20. marca 2002, HFB a i./Komisia, T-9/99, Zb., EU:T:2002:70, bod 527).

201 Súdny dvor však spresnil, že v konkrétnom prípade, keď materská spoločnosť vlastní 100 % základného imania svojej dcérskej spoločnosti, ktorá sa dopustila porušenia pravidiel Únie v oblasti hospodárskej súťaže, jednak táto materská spoločnosť môže uplatňovať rozhodujúci vplyv na správanie tejto dcérskej spoločnosti a jednak existuje vyvrátiteľná domnienka, že táto materská spoločnosť skutočne uplatňuje taký vplyv (ďalej len „domnienka skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu“) (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 56 a citovanú judikatúru).

202 Na domnienku, že materská spoločnosť skutočne uplatňuje rozhodujúci vplyv na obchodnú politiku dcérskej spoločnosti, za týchto podmienok postačuje, ak Komisia preukáže, že celé základné imanie dcérskej spoločnosti je vo vlastníctve materskej spoločnosti. V dôsledku toho môže Komisia voči materskej spoločnosti vyvodiť solidárnu zodpovednosť za zaplatenie pokuty, ktorá bola uložená jej dcérskej spoločnosti, ibaže by táto materská spoločnosť, ktorej prináleží vyvrátiť túto domnienku, predložila dostatočné dôkazy, ktoré preukazujú, že jej dcérska spoločnosť sa na trhu správa nezávisle (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 57 a citovanú judikatúru).

203 Je potrené spresniť, že hoci je pravda, že Súdny dvor uviedol okrem 100 % podielu na základnom imaní dcérskej spoločnosti aj ďalšie okolnosti, akými sú nespochybnenie vplyvu materskej spoločnosti na obchodnú politiku jej dcérskej spoločnosti a spoločné zastupovanie oboch spoločností v rámci správneho konania (rozsudok zo 16. novembra 2000, Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia, C-286/98 P, Zb., EU:C:2000:630, body 28 a 29), nič to nemení na skutočnosti, že Súdny dvor tieto okolnosti neuviedol preto, aby použitie domnienky podmienil predložením dodatočných dôkazov o skutočnom uplatňovaní vplyvu materskej spoločnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok z 10. septembra 2009, Akzo Nobel a i./Komisia, C-97/08 P, Zb., EU:C:2009:536, body 60 až 62 a citovanú judikatúru). Inými slovami Komisia nie je na účely použitia domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu na určitý prípad povinná predložiť dodatočné dôkazy k dôkazom preukazujúcim uplatniteľnosť a použitie tejto domnienky (pozri v tomto zmysle rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 63 a citovanú judikatúru).

204 Materská spoločnosť, ktorá vlastní takmer celé základné imanie svojej dcérskej spoločnosti, sa však v zásade nachádza v rovnakej situácii, ako je situácia výlučného vlastníka, pokiaľ ide o jej právomoc uplatňovať rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti so zreteľom na hospodárske, organizačné a právne väzby, ktoré ju s uvedenou dcérskou spoločnosťou spájajú. Komisia je preto oprávnená uplatniť na túto situáciu rovnaký dôkazný režim, a to uplatniť domnienku, že uvedená materská spoločnosť skutočne využíva svoju právomoc uplatňovať rozhodujúci vplyv na správanie svojej dcérskej spoločnosti. Nie je však vylúčené, že v určitých prípadoch môžu menšinoví spoločníci disponovať vo vzťahu k dcérskej spoločnosti právami umožňujúcimi spochybniť vyššie uvedenú analógiu (rozsudok z 30. septembra 2009, Arkema/Komisia, T-168/05, EU:T:2009:367, bod 53, potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom z 29. septembra 2011, Arkema/Komisia, C-520/09 P, Zb., EU:C:2011:619).

205 Cieľom domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu je najmä zachovávať rovnováhu medzi dôležitosťou jednak cieľa spočívajúceho v potláčaní správaní porušujúcich pravidlá hospodárskej súťaže, konkrétne článok 101 ZFEÚ, a v zabránení jeho opakovaniu, a jednak požiadaviek niektorých všeobecných zásad práva Únie, ako sú najmä zásady prezumpcie neviny, individualizácie trestov a právnej istoty, ako aj ochrany práva na obhajobu vrátane zásady rovnosti zbraní. Najmä z tohto dôvodu je uvedená domnienka vyvrátiteľná (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 59).

206 Navyše je potrebné pripomenúť, jednak že táto domnienka spočíva na konštatovaní, podľa ktorého okrem výnimočných okolností spoločnosť, ktorá vlastní celé základné imanie dcérskej spoločnosti, môže len vzhľadom na tento podiel na základnom imaní uplatňovať rozhodujúci vplyv na správanie tejto dcérskej spoločnosti, a jednak že neexistenciu skutočného uplatňovania tohto vplyvu možno za bežných okolností najúčinnejšie zisťovať v prípade subjektov, voči ktorým bola táto domnienka uplatnená (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 60).

207 Za týchto podmienok, ak by dotknutej strane stačilo na vyvrátenie uvedenej domnienky uviesť len nepodložené tvrdenia, táto domnienka by do veľkej miery stratila význam (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 61).

208 Z ustálenej judikatúry navyše vyplýva, že samotná okolnosť, že materská spoločnosť je holdingovou spoločnosťou, nestačí na vylúčenie toho, že na svoju dcérsku spoločnosť uplatňovala rozhodujúci vplyv. V rámci skupiny spoločností má totiž holding, ktorý v nej koordinuje najmä finančné investície, poslanie preskupovať majetkové účasti v rôznych spoločnostiach a úlohu zabezpečiť jednotné riadenie, najmä prostredníctvom tejto rozpočtovej kontroly (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. októbra 2008, Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, T-69/04, Zb., EU:T:2008:415, bod 63; z 13. júla 2011, Shell Petroleum a i./Komisia, T-38/07, Zb., EU:T:2011:355, bod 70 a citovanú judikatúru, a z 29. júna 2012, E.ON Ruhrgas a E.ON/Komisia, T-360/09, Zb., EU:T:2012:332, bod 283).

209 Pri zisťovaní, či dcérska spoločnosť určuje svoje správanie na trhu nezávisle, treba vziať do úvahy všetky relevantné okolnosti súvisiace s hospodárskymi, organizačnými a právnymi väzbami, ktoré spájajú túto dcérsku spoločnosť s materskou spoločnosťou a ktoré sa môžu meniť v závislosti od konkrétneho prípadu, a preto ich nemožno taxatívne vymedziť (rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 203 vyššie, EU:C:2009:536, bod 74).

210 Toto posúdenie sa nemá najmä obmedziť iba na prvky týkajúce sa obchodnej politiky dcérskej spoločnosti *stricto sensu*, ako je stratégia distribúcie alebo cien. Konkrétne samotné preukázanie, že práve dcérska spoločnosť riadi tieto osobitné aspekty svojej obchodnej politiky bez toho, aby v tejto súvislosti dostávala pokyny, nemôže postačovať na vyvrátenie domnienky týkajúcej sa uplatňovania rozhodujúceho vplyvu (pozri rozsudok zo 16. júna 2011, FMC/Komisia, T-197/06, Zb., EU:T:2011:282, bod 105 a citovanú judikatúru). Z toho vyplýva, že samostatnosť dcérskej spoločnosti nemožno preukázať len dôkazom o tom, že samostatne riadi špecifické aspekty svojej politiky týkajúcej sa obchodovania s výrobkami, ktorých sa týka porušenie (rozsudok FMC/Komisia, už citovaný, EU:T:2011:282, bod 106).

211 Rovnako vzhľadom na to, že samostatnosť dcérskej spoločnosti sa neposudzuje iba vzhľadom na aspekty prevádzkového riadenia podniku, skutočnosť, že dcérska spoločnosť nikdy nevykonávala v prospech materskej spoločnosti konkrétnu informačnú politiku na dotknutom trhu, nemôže stačiť na preukázanie jej samostatnosti (rozsudok FMC/Komisia, už citovaný v bode 210 vyššie, EU:T:2011:282, bod 145).

212 Okrem toho skutočnosť, že zo spisových dokumentov nevyplýva, že by materská spoločnosť dávala pokyny svojej dcérskej spoločnosti, nemôže dokazovať, že takéto pokyny neexistovali (pozri rozsudok Arkema/Komisia, EU:T:2011:251, už citovaný v bode 204 vyššie, bod 118 a citovanú judikatúru).

213 Tiež treba pripomenúť, že súd Únie sa domnieva, že zastúpenie materskej spoločnosti v riadiacich orgánoch jej dcérskej spoločnosti je relevantným dôkazom o uplatňovaní skutočného vplyvu na jej obchodnú politiku (rozsudok z 27. septembra 2012, Total/Komisia, T-344/06, EU:T:2012:479, bod 73; pozri tiež v tomto zmysle rozsudky z 26. apríla 2007, Bolloré a i./Komisia, T-109/02, T-118/02, T-122/02, T-125/02, T-126/02, T-128/02, T-129/02, T-132/02 a T-136/02, Zb., EU:T:2007:115, bod 137, a FMC/Komisia, už citovaný v bode 210 vyššie, EU:T:2011:282, bod 150).

214 Napokon materská spoločnosť môže byť okrem toho považovaná za zodpovednú za porušenie, ktorého sa dopustila jej dcérska spoločnosť, aj v prípade, že v rámci skupiny existuje veľký počet prevádzkových spoločností (rozsudky Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 149 vyššie, EU:T:1999:80, bod 989, a z 27. septembra 2012, Shell Petroleum a i./Komisia, T-343/06, Zb., EU:T:2012:478, bod 52).

O dôvodnosti prvej časti štvrtého žalobného dôvodu, ktorý uvádza Socitrel, a prvého a druhého žalobného dôvodu, ktoré uvádza Companhia Previdente

215 Treba pripomenúť, že Komisia vyvodila zodpovednosť spoločnosti Socitrel za obdobie od 7. apríla 1994 do 19. septembra 2002 a že za to isté obdobie porušenia vyvodila solidárnu zodpovednosť spoločnosti Companhia Previdente.

216 Je však potrebné rozlíšiť na jednej strane obdobie od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998, v súvislosti s ktorým Komisia v podstate konštatovala, že má k dispozícii dôkazy, ktoré preukazujú existenciu rozhodujúceho vplyvu spoločnosti Companhia Previdente na spoločnosť Socitrel, a na druhej strane obdobie od 30. decembra 1998 do 19. septembra 2002, v súvislosti s ktorým konštatovala, že vzhľadom na výšku podielu spoločnosti Companhia Previdente na základnom imaní jej dcérskej spoločnosti Socitrel možno uplatniť domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu.

217 Žalobkyne v podstate tvrdia, že po prvé nemožno vyvodiť zodpovednosť spoločnosti Companhia Previdente, keďže porušenia sa dopustila len Socitrel a nie je vôbec preukázané, že materská spoločnosť sa podieľala na porušení alebo aspoň vedela o porušení, po druhé Komisia nemôže použiť domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu, keďže Companhia Previdente nikdy nevlastnila celé základné imanie svojej dcérskej spoločnosti, po tretie žalobkyne v každom prípade uvádzajú skutočnosti, ktoré vyvracajú túto domnienku, a napokon po štvrté v súvislosti s obdobím od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998 Komisia len poukázala na existenciu „početných silných osobných väzieb“ medzi spoločnosťami Companhia Previdente a Socitrel a na to, že niektorí spoloční členovia správnych rád oboch spoločností vedeli o karteli, pričom však nezohľadnila tvrdenia, ktoré tieto spoločnosti uviedli s cieľom preukázať, že materská spoločnosť neuplatňovala rozhodujúci vplyv na svoju dcérsku spoločnosť.

218 Žiadne z týchto tvrdení však nemožno uznať.

219 Všeobecný súd postupne preskúma zodpovednosť spoločnosti Companhia Previdente za protiprávne správanie jej dcérskej spoločnosti, dôkazy preukazujúce uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu spoločnosti Companhia Previdente na spoločnosť Socitrel počas obdobia od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998, otázku, či Komisia mohla použiť domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu počas obdobia od 30. decembra 1998 do 19. septembra 2002, a napokon rôzne tvrdenia, ktoré žalobkyne uvádzajú s cieľom preukázať, že taký vplyv sa počas obdobia od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998 neuplatňoval, a zároveň vyvrátiť domnienku skutočného uplatňovania takého vplyvu, pokiaľ ide o neskoršie obdobie.

– O zodpovednosti spoločnosti Companhia Previdente za protiprávne správanie jej dcérskej spoločnosti

220 Čo sa týka údajnej neexistencie zodpovednosti spoločnosti Companhia Previdente za protiprávne správanie, ktoré možno pripísať jedine spoločnosti Socitrel, je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora spomenutej v bode 199 vyššie možno materskej spoločnosti adresovať rozhodnutie, ktorým sa jej ukladá pokuta za spáchanie porušenia, bez toho, aby bolo potrebné preukázať jej osobnú účasť na tomto porušení.

221 Argumentácia žalobkýň, ktorá spočíva v tvrdení, že porušenie nemožno pripísať spoločnosti Companhia Previdente, lebo sa sama nedopustila porušenia, v dôsledku toho nemôže uspieť, a preto treba túto výhradu zamietnuť.

– O období od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998 a o dôkazoch preukazujúcich uplatňovanie rozhodujúceho vplyvu spoločnosti Companhia Previdente na spoločnosť Socitrel

222 Je potrebné pripomenúť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí po tom, čo zohľadnila podiel materskej spoločnosti na základnom imaní jej dcérskej spoločnosti, poukázala na existenciu „početných silných osobných väzieb“ medzi spoločnosťami Companhia Previdente a Socitrel a na to, že niektorí spoloční členovia správnych rád oboch spoločností vedeli o karteli. Z toho vyvodila záver, že Companhia Previdente uplatňovala rozhodujúci vplyv na spoločnosť Socitrel.

223 Je potrebné preskúmať dôvodnosť každej z týchto skutočností.

224 Pokiaľ ide výšku podielu spoločnosti Companhia Previdente na základnom imaní spoločnosti Socitrel, na jednej strane je potrebné poznamenať, že Komisia uviedla, že v portugalskom práve obchodných spoločností platí, že akcionár, ktorý má viac ako dve tretiny hlasovacích práv v akciovej spoločnosti – ako je Companhia Previdente, ktorá mala priamy podiel vo výške 21,2 % na základnom imaní spoločnosti Socitrel a priamy podiel vo výške 70 % na základnom imaní spoločnosti Preside SGPS, ktorá vlastnila 70,6 % základného imania spoločnosti Socitrel – v zásade úplne ovláda túto spoločnosť, keďže môže schvaľovať všetky rozhodnutia, najmä tie, ktoré sa týkajú vymenovania členov

orgánu, ktorý spravuje spoločnosť, a to bez ohľadu na jeho štruktúru. Na druhej strane Komisia spresnila, že takej situácii možno zabrániť len vtedy, ak určité ustanovenia spoločenskej zmluvy alebo niektoré pravidlá zavedené dohodami akcionárov stanovujú opak, aby sa umožnilo vytvoriť blokovaciu menšinu pre niektoré strategické rozhodnutia. Podľa Komisie pritom Socitrel nepreukázala a dokonca ani neuviedla existenciu akéhokoľvek ustanovenia tohto druhu.

225 Žalobkyne v reakcii na otázku položenú v tejto súvislosti na pojednávaní nespochybnili tieto skutočnosti.

226 Je teda potrebné konštatovať, že Companhia Previdente mala počas predmetného obdobia mimoriadne veľký podiel na základnom imaní svojej dcérskej spoločnosti, ktorý jej umožňoval rozhodujúcim spôsobom ovplyvňovať všetky rozhodnutia prijímané v rámci nej.

227 Čo sa týka spoločných členov správnych rád, je potrebné vziať do úvahy dokument, ktorý Socitrel zaslala Komisii 29. júna 2006 (strany 19662 až 19664 správneho spisu), z ktorého vyplýva, že Socitrel a Companhia Previdente mali dvoch spoločných členov správnych rád v roku 1995 (pánov A. C. a P. B.), v roku 1996 (pánov L. D. a P. B.) a v roku 1997 (pánov L. D. a P. B.) a v roku 1998 mali troch spoločných členov správnych rád (pánov A. S., L. D. a L. F.).

228 Treba pritom pripomenúť, že podľa judikatúry spomenutej v bode 213 vyššie je zastúpenie materskej spoločnosti v riadiacich orgánoch jej dcérskej spoločnosti relevantným dôkazom o uplatňovaní skutočného vplyvu na jej obchodnú politiku.

229 Je tiež potrebné zdôrazniť, že pán P. B. sa zúčastňoval na kartelových stretnutiach od 26. augusta 1993 do 14. mája 1998. Pán L. F. sa zúčastňoval na kartelových stretnutiach od 8. septembra 1998 do 30. júla 2002. Napokon pán A. S., ktorý bol od 18. septembra 1998 do konca roka 2002 prezidentom oboch spoločností, sa zúčastňoval na kartelových stretnutiach od 10. decembra 1998 do 22. mája 2001. Žalobkyne nespochybnili tieto skutočnosti.

230 Títo členovia správnej rady materskej spoločnosti boli teda riadne informovaní o protiprávnom správaní jej dcérskej spoločnosti, keďže sa na ňom sami zúčastňovali.

– O období od 30. decembra 1998 do 19. septembra 2002 a o domnienke skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti na jej dcérsku spoločnosť

231 Na pojednávaní žalobkyne uznali, že vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora spomenutú v bode 204 vyššie, ktorá vznikla po tom, čo podali žalobu proti pôvodnému rozhodnutiu, bola Komisia oprávnená uplatniť domnienku uplatňovania rozhodujúceho vplyvu spoločnosti Companhia Previdente na spoločnosť Socitrel aj napriek tomu, že podiel materskej spoločnosti na základnom imaní jej dcérskej spoločnosti bol nižší ako 100 %.

232 Žalobkyne uviedli, že svoju argumentáciu síce berú v tejto súvislosti späť, ale trvajú na nej na účely vyvrátenia uvedenej domnienky.

– O skutočnostiach, ktoré žalobkyne uvádzajú s cieľom preukázať, že rozhodujúci vplyv sa počas obdobia od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998 neuplatňoval, a zároveň vyvrátiť domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu, pokiaľ ide o obdobie od 30. decembra 1998 do 19. septembra 2002

233 Žalobkyne sa v podstate domnievajú, že jednak napriek veľkosti podielu spoločnosti Companhia Previdente na základnom imaní jej dcérskej spoločnosti a existencii spoločných členov správnych rád počas prvého uvedeného obdobia a jednak napriek ešte väčšiemu podielu spoločnosti Companhia

Previdente na základnom imaní jej dcérskej spoločnosti počas druhého uvedeného obdobia, ktorý odôvodňuje uplatnenie domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu, rôzne skutočnosti svedčia o tom, že Companhia Previdente neuplatňovala rozhodujúci vplyv na spoločnosť Socitrel.

234 Na úvod je potrebné bez ďalšieho zamietnuť prvú výhradu, ktorú uvádzajú žalobkyne, založenú na tom, že domnienka, ktorá vychádza len z podielu na základnom imaní dcérskej spoločnosti, predstavuje pre materskú spoločnosť, ktorá chce vyvrátiť túto domnienku, *probatio diabolica*, čo je v tejto súvislosti porušením zásady osobnej zodpovednosti a prezumpcie neviny.

235 Treba totiž pripomenúť, že Súdny dvor rozhodol, že cieľom domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu je najmä zachovávať rovnováhu medzi dôležitosťou jednak cieľa spočívajúceho v potláčaní správania porušujúceho pravidlá hospodárskej súťaže, konkrétne článok 101 ZFEÚ, a zabrániť jeho opakovaniu, a jednak požiadaviek niektorých všeobecných zásad práva Únie, akými sú najmä zásady prezumpcie neviny, individualizácie trestov a právnej istoty, ako aj ochrany práva na obhajobu vrátane zásady rovnosti zbraní. Najmä z tohto dôvodu je uvedená domnienka vyvrátiteľná (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 59).

236 Z judikatúry navyše vyplýva, že domnienka, aj keď je ťažké ju vyvrátiť, spadá do rozumných medzí, pokiaľ je primeraná legitímne sledovanému cieľu, pokiaľ možno predložiť dôkazy preukazujúce opak a pokiaľ je zabezpečené právo na obhajobu (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 62 a citovanú judikatúru).

237 Na tento účel je potrebné predložiť dostatočné dôkazy, ktoré preukazujú, že dcérska spoločnosť sa na trhu správala nezávisle (pozri rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 57 a citovanú judikatúru). Žalobkyňa však nemôže vyvrátiť uvedenú domnienku len na základe nepodložených tvrdení (rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 61).

238 Pri zisťovaní, či dcérska spoločnosť určuje svoje správanie na trhu nezávisle, treba vziať do úvahy všetky relevantné okolnosti súvisiace s hospodárskymi, organizačnými a právnymi väzbami, ktoré spájajú túto dcérsku spoločnosť s materskou spoločnosťou (rozsudok Akzo Nobel a i./Komisia, už citovaný v bode 203 vyššie, EU:C:2009:536, bod 74).

239 Žiadne z tvrdení, ktoré uvádzajú žalobkyne, pritom neodporuje tvrdeniu Komisie, že Companhia Previdente uplatňovala počas obdobia od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998 rozhodujúci vplyv na spoločnosť Socitrel alebo že vzhľadom na výšku jej podielu na základnom imaní spoločnosti Socitrel bolo možné predpokladať skutočné vykonávanie tohto rozhodujúceho vplyvu, pokiaľ ide o obdobie od 30. decembra 1998 do 19. septembra 2002.

240 Po prvé skutočnosť, že Companhia Previdente je holdingom, aj keď nevykonáva prevádzkovú činnosť, nestačí na vyvrátenie domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu (pozri v tomto zmysle rozsudky Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, už citovaný v bode 208 vyššie, EU:T:2008:415, bod 63; Shell Petroleum a i./Komisia, už citovaný v bode 208 vyššie, EU:T:2011:355, bod 70 a citovanú judikatúru, a E.ON Ruhrgas a E.ON/Komisia, už citovaný v bode 208 vyššie, EU:T:2012:332, bod 283) a vôbec nemá za následok obrátenie dôkazného bremena, ako to nesprávne tvrdí Socitrel.

241 V tejto súvislosti skutočnosť, že materská spoločnosť len spravovala svoje podiely, vzhľadom na to, že bola obchodnou spoločnosťou, a vzhľadom na predmet jej činnosti sama osebe nestačí na spochybnenie tvrdenia Komisie (pozri v tomto zmysle rozsudky Schunk a Schunk Kohlenstoff-Technik/Komisia, už citovaný v bode 208 vyššie, EU:T:2008:415, bod 70, a FMC/Komisia, už citovaný v bode 210 vyššie, EU:T:2011:282, bod 130).

242 Z toho tiež vyplýva, že skutočnosť, že Companhia Previdente a Socitrel boli spoločnosťami s odlišnou právnou subjektivitou a mali odlišných akcionárov a odlišné sídla, je irelevantná, keďže v každom prípade tvorili ten istý podnik (pozri v tomto zmysle rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 53 a citovanú judikatúru).

243 Úplne irelevantná je argumentácia žalobkýň, z ktorej vyplýva, že podľa portugalského práva členovia správnej rady spoločnosti Companhia Previdente nezastupovali túto spoločnosť, keď zasadali v správnej rade jej dcérskej spoločnosti. Je totiž potrebné pripomenúť, že spoločnosť sa nemôže dovolávať vnútroštátnej právnej úpravy, aby sa vyhla právnym normám Únie, keďže právne pojmy použité v práve Únie sa v zásade musia vykladať a uplatňovať jednotne v celej Únii (rozsudky z 1. februára 1972, Hagen, 49/71, Zb., EU:C:1972:6, bod 6, a z 27. septembra 2012, Heijmans/Komisia, T-360/06, EU:T:2012:490, bod 70).

244 Po druhé pripísanie protiprávneho správania spoločnosti Socitrel jej materskej spoločnosti nevyžaduje preukázanie toho, že materská spoločnosť ovplyvňovala politiku svojej dcérskej spoločnosti v konkrétnej oblasti, v ktorej dochádzalo k porušovaniu (pozri v tomto zmysle rozsudok Shell Petroleum a i./Komisia, už citovaný v bode 208 vyššie, EU:T:2011:355, bod 70).

245 Z toho vyplýva, že ani skutočnosť, že samotná materská spoločnosť nepôsobila v odvetví predpínacej ocele, nestačí na vyvrátenie domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu, čo vedie k odmietnutiu argumentácie žalobkýň v tejto súvislosti.

246 Po tretie skutočnosť, že Companhia Previdente vlastnila podiely v mnohých iných spoločnostiach pôsobiacich v iných odvetviach, než je odvetvie, ktorého sa týkal kartel, je podľa ustálenej judikatúry irelevantná (pozri v tomto zmysle rozsudok Limburgse Vinyl Maatschappij a i./Komisia, už citovaný v bode 149 vyššie, EU:T:1999:80, bod 989, a Shell Petroleum a i./Komisia, už citovaný v bode 214 vyššie, EU:T:2012:478, bod 52).

247 Po štvrté argumentáciu spoločnosti Socitrel, podľa ktorej bola úplne samostatná, pokiaľ ide o jej obchodnú stratégiu, treba tiež zamietnuť.

248 Na jednej strane totiž domnienka skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu nemôže byť vyvrátená iba preukázaním toho, že Socitrel riadila svoju obchodnú politiku *stricto sensu*, ako je stratégia distribúcie alebo cien, bez toho, aby v tejto súvislosti prijímala pokyny od spoločnosti Companhia Previdente. Rovnako vzhľadom na to, že samostatnosť spoločnosti Socitrel sa neposudzuje iba vzhľadom na aspekty prevádzkového riadenia podniku, skutočnosť, že dcérska spoločnosť v prospech materskej spoločnosti nikdy nevykonávala konkrétnu informačnú politiku na dotknutom trhu, nemôže stačiť na preukázanie jej samostatnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok FMC/Komisia, už citovaný v bode 210 vyššie, EU:T:2011:282, bod 105 a nasl. a citovanú judikatúru).

249 Na druhej strane Socitrel uvádza argumentáciu, ktorej pravdivosť nepreukázala. Samotné tvrdenia pritom nemôžu stačiť na vyvrátenie domnienky skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu (pozri v tomto zmysle rozsudok Elf Aquitaine/Komisia, už citovaný v bode 197 vyššie, EU:C:2011:620, bod 61).

250 Po piate údajnú samostatnosť spoločnosti Socitrel z dôvodu historických okolností, za ktorých Companhia Previdente prevzala túto spoločnosť, ktorá bola predtým štátnym podnikom, nemožno vyvodiť len z tejto skutočnosti a ani z toho, že predchádzajúce výkonné vedenie zostalo na riadiacich postoch tohto podniku aj po jeho odkúpení.

251 Túto argumentáciu preto treba zamietnuť.

252 Po šieste je potrebné spresniť, že podľa ustálenej judikatúry na pripísanie porušenia článku 101 ZFEÚ podniku sa nevyžaduje konanie, ba ani vedomosť spoločníkov či hlavných riaditeľov dotknutého podniku o tomto porušení, ale stačí konanie osoby, ktorá je oprávnená konať v mene tohto podniku (rozsudky zo 7. júna 1983, Musique Diffusion française a i./Komisia, 100/80 až 103/80, Zb., EU:C:1983:158, bod 97, a z 20. marca 2002, Brugg Rohrsysteme/Komisia, T-15/99, Zb., EU:T:2002:71, bod 58).

253 Aj za predpokladu, že by sa preukázalo, že Companhia Previdente nevedela o protiprávnom správaní svojej dcérskej spoločnosti, čo sa nestalo, v každom prípade by to teda nemalo nijaký vplyv na možnosť vyvodiť jej solidárnu zodpovednosť za správanie jej dcérskej spoločnosti.

254 Na záver treba konštatovať, že žalobkyne nepreukázali, že Companhia Previdente neuplatňovala rozhodujúci vplyv na spoločnosť Socitrel a že táto spoločnosť sa správala na trhu úplne nezávisle.

255 Komisia teda správne vyvodila solidárnu zodpovednosť spoločnosti Companhia Previdente tak za obdobie od 7. apríla 1994 do 29. decembra 1998, ako aj za obdobie od 30. decembra 1998 do 19. septembra 2002.

256 Preto je potrebné zamietnuť tak prvú časť štvrtého žalobného dôvodu, ktorý uvádza Socitrel, ako aj prvé dva žalobné dôvody, ktoré uvádza Companhia Previdente.

O druhej a tretej časti štvrtého žalobného dôvodu, ktorý uvádza Socitrel, a o prvej a druhej časti tretieho žalobného dôvodu, ktorý uvádza Companhia Previdente, ktoré boli uvedené subsidiárne, resp. ešte subsidiárnejšie a ktoré sú založené jednak na nesprávnom zohľadnení obratu spoločností Emesa, Galycas a ITC pri výpočte 10 % hornej hranice a jednak na nesprávnom zohľadnení obratu spoločnosti Companhia Previdente za rok 2009

Pripomenutie napadnutého rozhodnutia

257 Na účely výpočtu 10 % hornej hranice, ktorú stanovuje článok 23 nariadenia č. 1/2003, Komisia po tom, čo zamietla tvrdenia žalobkýň, vzala do úvahy obrat skupiny tvorenej spoločnosťou Companhia Previdente a všetkými jej dcérskymi spoločnosťami za rok 2009, vrátane spoločností Emesa, Galycas a ITC, ktoré Companhia Previdente kúpila v roku 2004, resp. v roku 2005 (odôvodnenia 1059, 1061, 1062 a 1063 až 1069 napadnutého rozhodnutia).

Pripomenutie zásad

258 Článok 23 ods. 2 druhý pododsek nariadenia č. 1/2003 stanovuje, že „pokuta uložená každému podniku alebo združeniu podnikov nepresiahne 10 % jeho celkového obratu v predchádzajúcom obchodnom roku“.

259 Hornú hranicu vo výške 10 % obratu v zmysle tohto ustanovenia treba vypočítať na základe celkového obratu všetkých spoločností tvoriacich hospodársky subjekt, ktorý vystupuje ako podnik v zmysle článku 101 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. novembra 2013, Groupe Gascogne/Komisia, C-58/12 P, EU:C:2013:770, bod 56, a HFB a i./Komisia, už citovaný v bode 200 vyššie, EU:T:2002:70, bod 528).

260 Účelom predmetnej hornej hranice je totiž zabrániť uloženiu takých pokút, pri ktorých je zrejmé, že podniky vzhľadom na ich veľkosť určenú ich celkovým obratom, hoci len približným a neúplným spôsobom, ich nebudú schopné uhradiť. Ide teda o hranicu jednotne uplatňovanú na všetky podniky

a premenlivú v závislosti od veľkosti každého z nich, ktorá smeruje k vylúčeniu pokuty nadmernej a neprimeranej výšky (pozri rozsudok Groupe Gascogne/Komisia, už citovaný v bode 259 vyššie, EU:C:2013:770, bod 48 a citovanú judikatúru).

261 Tento účel však treba skĺbiť s potrebou zabezpečiť dostatočný odstrašujúci účinok pokuty, čo odôvodňuje zohľadnenie veľkosti a hospodárskej sily dotknutého podniku, to znamená celkových príjmov porušiteľa (pozri rozsudok Groupe Gascogne/Komisia, už citovaný v bode 259 vyššie, EU:C:2013:770, bod 49 a citovanú judikatúru).

262 Práve zamýšľaný účinok na príslušný podnik totiž odôvodňuje zohľadnenie veľkosti a celkových zdrojov tohto podniku s cieľom zabezpečiť dostatočný odstrašujúci účinok pokuty, pričom sankcia nemôže byť zanedbateľná najmä vzhľadom na finančnú silu tohto podniku (pozri rozsudok Groupe Gascogne/Komisia, už citovaný v bode 259 vyššie, EU:C:2013:770, bod 50 a citovanú judikatúru).

263 Za týchto podmienok, ak ide o vyhodnotenie finančných zdrojov podniku, ktorému je pripísané porušenie pravidiel hospodárskej súťaže Únie, sa zdá opodstatnené zohľadniť obrat všetkých spoločností, na ktoré môže príslušný podnik vykonávať rozhodujúci vplyv (rozsudok Groupe Gascogne/Komisia, už citovaný v bode 259 vyššie, EU:C:2013:770, bod 51).

264 Naproti tomu, ak hospodárska jednotka, ktorá tvorí podnik, od okamihu ukončenia porušenia do okamihu prijatia rozhodnutia, ktorým sa ukladá pokuta, zanikla, každý subjekt, ktorému je toto rozhodnutie určené, má právo, aby sa na neho individuálne uplatnila predmetná horná hranica (pozri v tomto zmysle rozsudok z 15. júna 2005, Tokai Carbon a i./Komisia, T-71/03, T-74/03, T-87/03 a T-91/03, EU:T:2005:220, bod 390).

265 Okrem toho, pokiaľ ide o určenie „predchádzajúceho obchodného roka“ v zmysle článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003, z judikatúry vyplýva, že v situáciách, keď nič nenasvedčuje tomu, že podnik ukončil svoje obchodné činnosti alebo skreslil svoj obrat, aby sa vyhol uloženiu vysokej pokuty, je potrebné konštatovať, že Komisia je povinná určiť hornú hranicu pokuty v závislosti od posledného obratu, ktorý odráža úplný rok hospodárskej činnosti (rozsudok z 29. novembra 2005, Britannia Alloys & Chemicals/Komisia, T-33/02, Zb., EU:T:2005:428, bod 49).

266 Všeobecný súd tiež rozhodol, že Komisia nemá právomoc svojvoľne použiť 10 % hornú hranicu na obchodné roky pred obchodným rokom predchádzajúcim dátumu vydania rozhodnutia. Komisia môže takýto skorší obchodný rok použiť len za výnimočných okolností, napríklad keď dotknutý podnik nedosiahol počas obchodného roka, ktorý predchádza prijatiu rozhodnutia Komisie, nijaký obrat. Komisia navyše ani v takom prípade nemá pri výbere obchodného roka, ktorý sa má použiť na určenie hornej hranice pokuty, širokú mieru voľnej úvahy. Je totiž povinná použiť posledný úplný obchodný rok, ktorý odráža úplný rok bežnej hospodárskej činnosti (pozri v tomto zmysle rozsudok Britannia Alloys & Chemicals/Komisia, už citovaný v bode 265 vyššie, EU:T:2005:428, body 39 až 42 a 74).

267 Z judikatúry tak vyplýva, že na účely výpočtu hornej hranice pokuty stanovenej v článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 Komisia musí v zásade zohľadniť obrat, ktorý dotknutý podnik dosiahol za posledné úplné účtovné obdobie k dátumu prijatia rozhodnutia o uložení pokuty (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 7. júna 2007, Britannia Alloys & Chemicals/Komisia, C-76/06 P, Zb., EU:C:2007:326, bod 32), avšak z kontextu a cieľov sledovaných právnou úpravou, ktorej súčasťou je uvedené ustanovenie, vyplýva, že pokiaľ obrat za obchodný rok, ktorý predchádza prijatiu rozhodnutia Komisie, nepredstavuje úplné účtovné obdobie bežnej hospodárskej činnosti počas dvanástich mesiacov a neposkytuje tak nijaký použiteľný obraz o skutočnej hospodárskej situácii dotknutého podniku a náležitej výške pokuty, ktorá by mu mala byť uložená, uvedený obrat nemožno zohľadniť na účely stanovenia hornej hranice pokuty. V takomto prípade, ktorý nastane len za výnimočných okolností, je Komisia povinná uplatniť na účely stanovenia hornej hranice pokuty posledný úplný obchodný rok,

ktorý odráža úplný rok bežnej hospodárskej činnosti (rozsudok z 12. decembra 2012, 1. garantovaná/Komisia, T-392/09, EU:T:2012:674, bod 86, potvrdený v odvolacom konaní rozsudkom z 15. mája 2014, 1. garantovaná/Komisia, C-90/13 P, EU:C:2014:326).

268 V tejto súvislosti treba spresniť, že cieľom odkazu na „úplné účtovné obdobie bežnej hospodárskej činnosti“ v judikatúre je vylúčiť zohľadnenie obdobia, počas ktorého dotknutý podnik ukončoval svoje činnosti, hoci všetku svoju hospodársku činnosť ešte neukončil, a všeobecnejšie obdobia, počas ktorého správanie dotknutého podniku na trhu nezodpovedalo správaniu podniku vykonávajúcemu hospodársku činnosť v bežnom zmysle slova. Naopak samotná skutočnosť, že obrat alebo zisk dosiahnuté počas stanoveného obchodného roku sú významne nižšie alebo vyššie oproti obratu alebo zisku dosiahnutým počas predchádzajúcich obchodných rokov, neznamená, že dotknutý obchodný rok nepredstavuje úplné účtovné obdobie bežnej hospodárskej činnosti (rozsudok z 12. decembra 2012, Almamet/Komisia, T-410/09, EU:T:2012:676, bod 253).

Posúdenie Všeobecným súdom

269 Žalobkyne v podstate tvrdia, že Komisia jednak pri výpočte 10 % hornej hranice nesprávne vzala do úvahy obrat spoločností Emesa, Galycas a ITC a jednak v tejto súvislosti nesprávne zohľadnila obrat spoločnosti Companhia Previdente za rok 2009.

270 Táto argumentácia však nemôže uspieť.

271 Na jednej strane, čo sa týka obchodného roka, ktorý treba vziať do úvahy na účely uplatnenia 10 % hornej hranice, Komisia musela v súlade s článkom 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 vychádzať v prípade spoločnosti Companhia Previdente z celkového obratu za rok 2009, pričom nebolo opodstatnené zohľadniť prípadný nárast alebo pokles tohto obratu v porovnaní s dátumom ukončenia porušenia, keďže Companhia Previdente sa nenachádzala vo výnimočnej situácii, ktorá by dovoľovala odkloniť sa od tohto pravidla v zmysle judikatúry Súdu prvého stupňa a Súdneho dvora vo veci Britannia Alloys & Chemicals/Komisia (pozri bod 266 vyššie).

272 Argumentáciu žalobkýň v tejto súvislosti – tak ako argumentáciu založenú na dĺžke správneho konania – treba v dôsledku toho zamietnuť.

273 Na druhej strane Komisia musela podľa judikatúry spomenutej v bode 263 vyššie vypočítať hornú hranicu vo výške 10 % obratu v zmysle článku 23 ods. 2 nariadenia č. 1/2003 na základe kumulovaného obratu všetkých spoločností tvoriacich hospodársku jednotku, ktorá vystupovala ako podnik.

274 Preto musela zohľadniť na tento účel obrat spoločností Emesa, Galycas a ITC, ktoré boli v roku 2009 súčasťou skupiny Companhia Previdente, a teda pokuta uložená žalobkyniam nie je z tohto dôvodu neprimeraná.

275 Čo sa týka ostatných tvrdení, treba konštatovať, že – ako zdôrazňuje Komisia –konštatovalo sa, že Companhia Previdente je spoločne a nerozdielne zodpovedná len za správanie spoločnosti Socitrel, ktorá bola v čase spáchania porušenia dcérskou spoločnosťou spoločnosti Companhia Previdente, a nie za pokutu uloženú spoločnostiam Emesa, Galycas a ITC, ktoré v tom čase nepatrili spoločnosti Companhia Previdente.

276 V dôsledku toho treba zamietnuť druhú a tretiu časť štvrtého žalobného dôvodu, ktorý uvádza Socitrel, a prvú a druhú časť tretieho žalobného dôvodu, ktorý uvádza Companhia Previdente.

5. O piatom žalobnom dôvode, ktorý uvádza Socitrel, založenom na porušení zásad proporcionality a legitímnej dôvery pri uplatnení bodov 13 a 22 usmernení z roku 2006, ako aj na nedostatku odôvodnenia

Pripomenutie zásad

277 Treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora je pri stanovovaní súm pokút potrebné zohľadniť dĺžku trvania porušenia a všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť posúdenie jeho závažnosti (pozri rozsudky z 11. júla 2013, Gosselin Group/Komisia, C-429/11 P, EU:C:2013:463, bod 88 a citovanú judikatúru, a Team Relocations a i./Komisia, C-444/11 P, EU:C:2013:464, bod 98 a citovanú judikatúru).

278 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že závažnosť porušení práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže sa musí stanoviť na základe veľkého množstva faktorov, akými sú osobitné okolnosti prípadu, jeho kontext a odstrašujúci dosah pokút, pričom tu nejde o záväzný alebo taxatívny zoznam kritérií, ktoré musia byť povinne vzaté do úvahy (pozri rozsudky Gosselin Group/Komisia, už citovaný v bode 277 vyššie, EU:C:2013:463, bod 89 a citovanú judikatúru, a Team Relocations a i./Komisia, už citovaný v bode 277 vyššie, EU:C:2013:464, bod 99 a citovanú judikatúru).

279 Medzi faktory, na ktoré možno prihliadať pri posúdení závažnosti porušení, patrí správanie každého podniku, úloha každého z nich pri vytvorení kartelu, zisk, ktorý z neho mohli mať, ich veľkosť a hodnota dotknutých tovarov, ako aj riziko, ktoré porušenia tohto typu predstavujú pre ciele Únie (pozri rozsudky z 12. novembra 2009, Carbone-Lorraine/Komisia, C-554/08 P, EU:C:2009:702, bod 43 a citovanú judikatúru; Gosselin Group/Komisia, už citovaný v bode 277 vyššie, EU:C:2013:463, bod 90 a citovanú judikatúru, a Team Relocations a i./Komisia, už citovaný v bode 277 vyššie, EU:C:2013:464, bod 100 a citovanú judikatúru).

280 Z ustálenej judikatúry tiež vyplýva, že skutočnosť, že určitý podnik sa nepodieľal na všetkých zložkách kartelu alebo že zohrával malú úlohu v aspektoch, na ktorých sa zúčastňoval, nie je relevantná na preukázanie existencie porušenia vo vzťahu k nemu. Aj keď prípadne obmedzený význam účasti dotknutého podniku nemôže spochybniť jeho osobnú zodpovednosť za celé porušenie, môže ovplyvniť posúdenie jeho rozsahu a závažnosti, a teda stanovenie úrovne sankcie (pozri v tomto zmysle rozsudky z 8. júla 1999, Komisia/Anic Partecipazioni, C-49/92 P, Zb., EU:C:1999:356, bod 90; zo 7. januára 2004, Aalborg Portland a i./Komisia, C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P a C-219/00 P, Zb., EU:C:2004:6, bod 86; Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 200 vyššie, EU:C:2005:408, bod 145).

281 Podľa judikatúry je Komisia povinná pri posúdení relatívnej závažnosti účasti každého z porušovateľov na karteli zohľadniť skutočnosť, že niektorí porušovatelia prípadne nie sú uznaní za zodpovedných v zmysle rozsudku Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaného v bode 280 vyššie (EU:C:1999:356, bod 87), za všetky časti tohto kartelu (rozsudok z 19. mája 2010, Chalkor/Komisia, T-21/05, Zb., EU:T:2010:205, bod 100).

282 Pokiaľ ide o zásadu proporcionality, treba pripomenúť, že táto zásada vyžaduje, aby akty inštitúcií neprekračovali hranice toho, čo je primerané a nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa. V kontexte výpočtu pokút sa závažnosť porušení musí stanoviť v závislosti od mnohých okolností a žiadnej z nich nemožno pripísať neprimeranú dôležitosť v porovnaní s inými posudzovanými okolnosťami. Zásada proporcionality má v tomto kontexte za následok, že Komisia musí pokutu stanoviť proporcionálne k okolnostiam, ktoré zohľadnila pri posúdení závažnosti porušenia, a uvedené okolnosti musí v tejto súvislosti uplatňovať koherentným a objektívne odôvodneným spôsobom (pozri rozsudky z 27. septembra 2006, Jungbunzlauer/Komisia, T-43/02, Zb., EU:T:2006:270, body 226 až 228 a citovanú judikatúru, a z 28. apríla 2010, Gütermann a Zwicky/Komisia, T-456/05 a T-457/05, Zb., EU:T:2010:168, bod 264 a citovanú judikatúru).

283 Napokon podľa ustálenej judikatúry zásada rovnosti zaobchádzania vyžaduje, aby sa porovnateľné situácie neposudzovali rozdielne a rozdielne situácie neposudzovali rovnako, pokiaľ takéto posudzovanie nie je objektívne odôvodnené (pozri rozsudok z 3. mája 2007, Advocaten voor de Wereld, C-303/05, Zb., EU:C:2007:261, bod 56 a citovanú judikatúru).

O dôvodnosti piateho žalobného dôvodu

284 V prvom rade Socitrel tvrdí, že vzhľadom na to, že Komisia jej určila mieru závažnosti vo výške 18 % – a dodatočnú sumu na účely odstrašenia založenú na tej istej percentuálnej sadzbe –, zaobchádzala s ňou takmer rovnako ako so spoločnosťami Emesa a Tycsa, ktorým bola určená sadzba 19 %, hoci porušenie, ktorého sa dopustila, bolo oveľa menej závažné ako porušenie, ktorého sa dopustili tieto dva podniky.

285 Socitrel ďalej v podstate uvádza, že Komisia pri stanovení miery závažnosti nevzala do úvahy viaceré faktory, ktoré boli pre ňu špecifické, vrátane skutočnosti, že bola malým podnikom rodinného charakteru, že sa podieľala na karteli po prvý raz, že jej účasť bola len okrajová a že vzhľadom na jej horšie právne a ekonomické znalosti vyplývajúce z toho, že bola malým podnikom, bolo pre ňu ťažšie zvážiť následky svojho správania.

286 Socitrel sa napokon domnieva, že rozhodnutie je nedostatočne odôvodnené, keďže nedokáže pochopiť dôvody stanovenia miery závažnosti a dodatočnej sumy.

287 Táto argumentácia však nemôže uspieť.

288 Po prvé treba pripomenúť, že Komisia v napadnutom rozhodnutí (odôvodnenie 953) stanovila tri kategórie na účely určenia miery závažnosti, pričom vychádzala z povahy spáchaného porušenia (odôvodnenia 939 až 945), z kumulovaného podielu na trhu (odôvodnenie 946) a z geografického rozmeru kartelu (odôvodnenia 947 až 949):

— kategória so 16 %, do ktorej patrí len Fundia a ktorá je odôvodnená tým, že tento podnik sa podieľal len na „koordinácii“ v súvislosti so spoločnosťou Addtek (odôvodnenie 939),

— kategória s 18 %, pričom táto sadzba je odôvodnená na základe dvoch kritérií: účasť len na klube España a oneskorená vedomosť o paneurópskom rozmere kartelu – Socitrel patrí do tejto kategórie (odôvodnenie 949),

— kategória s 19 %, v ktorej sa nachádzajú všetky ostatné podniky, ktoré sa podieľali na karteli (odôvodnenie 953).

289 Je potrebné konštatovať, že Emesa a Tycsa sa aktívne podieľali na klube Zürich (Emesa od roku 1992 a Tycsa od roku 1993) a na klube Európa, zatiaľ čo Socitrel sa nezúčastňovala na žiadnom z týchto klubov, čo Komisia vzala do úvahy.

290 Rozdiel medzi sadzbou kategórie, do ktorej patria Emesa a Tycsa, na jednej strane a sadzbou kategórie, do ktorej patrí Socitrel, na druhej strane je síce malý, ale treba pripomenúť, že podľa bodu 21 usmernení z roku 2006 zohľadňovaná časť hodnoty predaja môže dosiahnuť až 30 % a že podľa bodu 23 týchto usmernení medzi najzávažnejšie obmedzenia hospodárskej súťaže patria svojou povahou horizontálne dohody o stanovení cien, rozdelení trhu a obmedzení produkcie, ktoré sú zväčša tajné, a tieto by mali byť na základe politiky hospodárskej súťaže prísne sankcionované. Zohľadňovaná časť predaja u takýchto porušení sa teda obvykle bude nachádzať v hornej časti stupnice.

291 V prejednávanom prípade treba pritom konštatovať, že vzhľadom na povahu porušenia spomenutú v odôvodnení 939 napadnutého rozhodnutia (rozdelenie trhu/stanovenie kvót, rozdelenie zákazníkov a horizontálne určovanie cien) sa miera závažnosti, ktorú Komisia stanovila pre kategóriu podnikov, ktoré sa dopustili porušenia, nachádza na začiatku hornej časti stupnice (od 15 % do 30 %), v dôsledku čoho je rozdiel oproti inej kategórii podnikov, ktoré sa dopustili porušenia, ktoré sa tiež vyznačuje horizontálnymi dohodami o cenách, rozdelením trhu a obmedzením produkcie, malý.

292 Okrem toho treba konštatovať, že rozdiel, ktorý stanovila Komisia, medzi kategóriou, do ktorej patria okrem iného Emesa a Tycsa, na jednej strane a kategóriou, do ktorej patria Socitrel, Fapricela a Proderac, na druhej strane, sa opiera o objektívne okolnosti.

293 Socitrel teda nemôže len na základe tohto malého rozdielu medzi dvoma uvedenými sadzbami závažnosti, ktoré stanovila Komisia, namietať porušenie rovnosti zaobchádzania.

294 Po druhé Socitrel uvádza, že jej účasť bola obmedzená na Pyrenejský polostrov.

295 Pritom je potrebné konštatovať, že Komisia náležite vzala túto okolnosť do úvahy tým, že v rámci hodnoty predaja zohľadnila len hodnotu predaja, ktorý Socitrel uskutočnila na Pyrenejskom polostrove (odôvodnenie 949 napadnutého rozhodnutia).

296 Po tretie Socitrel uvádza, že nebola zohľadnená jej malá úloha. Tiež tvrdí, že v rámci kartelu zohrávala len okrajovú úlohu, a nie vedúcu úlohu na rozdiel od iných podnikov z Pyrenejského polostrova, ako sú Tycsa a Emesa.

297 Treba pripomenúť, že malá úloha podniku v rámci kartelu je poľahčujúcou okolnosťou, ktorá sa posudzuje oddelene od objektívnej závažnosti porušenia ako takého.

298 Preto treba zamietnuť argumentáciu spoločnosti Socitrel v tejto súvislosti a – pokiaľ ide o zostávajúcu časť jej argumentácie – poukázať na argumentáciu, ktorú Socitrel v tomto zmysle konkrétne uvádza v rámci šiesteho žalobného dôvodu.

299 Po štvrté, čo sa týka tvrdení spoločnosti Socitrel v súvislosti s tým, že je malou spoločnosťou, ktorá je súčasťou rodinnej skupiny, je potrebné pripomenúť, že hodnota predaja, ktorú Komisia zohľadnila v napadnutom rozhodnutí pri stanovení základnej sumy pokuty (pozri bod 20 vyššie), vychádza z predaja predpínacej ocele, ktorý Socitrel uskutočnila v roku 2001.

300 V dôsledku toho aj za predpokladu, že by bol podiel spoločnosti Socitrel na trhu obmedzený, tento podiel je zohľadnený vo výške pokuty, ktorá jej bola uložená, tým, že sa vzala do úvahy táto konkrétna hodnota predaja spoločnosti Socitrel.

301 Pokiaľ ide o vplyv skutočnosti, že Socitrel bola malým podnikom, ktorý bol súčasťou rodinnej skupiny, na právne a ekonomické znalosti tejto spoločnosti, v dôsledku ktorých podľa jej názoru nemohla zvážiť presný rozsah porušenia, na ktorom sa podieľala, je potrebné pripomenúť, že Socitrel je súčasťou podniku tvoreného spoločnosťou Companhia Previdente, ktorá má 27 dcérskych spoločností pôsobiacich v rôznych odvetviach hospodárstva (pozri body 129 a 130 žaloby).

302 Ide teda o rôznorodú hospodársku skupinu s nezanedbateľnou veľkosťou, ktorej celosvetový konsolidovaný obrat v roku 2009 dosiahol 125 904 527 eur.

303 Vzhľadom na riadenie takejto štruktúry – ktorú navyše v prípade spoločností Socitrel a Companhia Previdente riadili spoloční členovia správnych rád, a to tak od roku 1994 do roku 1998, ako aj od roku 1998 do roku 2002 (pozri dokument, ktorý Socitrel zaslala Komisii 29. júna 2006, ktorý sa nachádza na

stranách 19662 až 19664 správneho spisu), ktorí sa sami zúčastňovali na stretnutiach klubu España – sú tvrdenia spoločnosti Socitrel, podľa ktorých žiadna z týchto osôb nevedela o tom, že účasť na karteli je protiprávna a že môže viesť k uloženiu vysokej pokuty podniku, nedôveryhodné.

304 V každom prípade je potrebné pripomenúť, že podniky v zásade samy nesú riziko prípadného nesprávneho posúdenia právneho stavu, a to na základe všeobecného pravidla, že neznalosť zákona neospravedlňuje (návrhy, ktoré predniesla generálna advokátka Kokott vo veci Schenker & Co. a i., C-681/11, Zb., EU:C:2013:126, bod 57).

305 Okrem toho je potrebné konštatovať, že argumentácia spoločnosti Socitrel sa prekrýva s výhradami, ktoré uvádza Socitrel a jej materská spoločnosť, týkajúcimi sa zohľadnenia celosvetového obratu podniku tvoreného spoločnosťou Companhia Previdente a jej jednotlivými dcérskymi spoločnosťami pri výpočte 10 % hornej hranice, pričom túto argumentáciu treba zamietnuť (pozri bod 276 vyššie).

306 Napokon zo všetkých týchto úvah, ako aj z úvah týkajúcich sa prvého žalobného dôvodu (pozri bod 107 a nasl. vyššie) vyplýva, že napadnuté rozhodnutie nie je nedostatočne odôvodnené.

307 Pokiaľ ide o tvrdenia spoločnosti Socitrel súvisiace s predchádzajúcou rozhodovacou praxou Komisie, je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry rozhodovacia prax Komisie nemôže predstavovať právny rámec pre pokuty ukladané v oblasti hospodárskej súťaže (pozri v tomto zmysle rozsudok Heineken Nederland a Heineken/Komisia, už citovaný v bode 147 vyššie, EU:C:2012:829, bod 108 a citovanú judikatúru), pričom toto konštatovanie platí tak pre stanovenie výšky jednotlivých pokút, ako aj pre výklad usmernení Komisie samotnou Komisiou (pozri v tomto zmysle rozsudok Dansk Rørindustri a i./Komisia, už citovaný v bode 200 vyššie, EU:C:2005:408, body 227 a 230), teda bez ohľadu na to, či ide o všeobecnú výšku pokút, alebo o metodiku používanú pri ich výpočte.

308 Navyše treba poukázať na to, že Socitrel nijako nepodložila tieto tvrdenia, ktoré uvádza len mimochodom v bode 193 svojej žaloby.

309 To platí aj pre tvrdenie, že Komisia porušila zásadu legitímnej dôvery, ktoré je spomenuté v názve žalobného dôvodu, ale v ďalšom texte nie je podrobnejšie vysvetlené.

310 V dôsledku toho je potrebné zamietnuť piaty žalobný dôvod v celom rozsahu.

6. O šiestom žalobnom dôvode, ktorý uvádza Socitrel, založenom na porušení zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania, keďže Komisia nezohľadnila jej malú alebo pasívnu úlohu ako poľahčujúcu okolnosť

Pripomenutie napadnutého rozhodnutia

311 Podľa odôvodnení 985 a 986 napadnutého rozhodnutia:

„(985) Socitrel a Companhia Previdente tvrdia…, že Socitrel sa podieľala len na klube España, ktorého činnosti boli menej významné ako činnosti ostatných klubov, a že Socitrel nebola zakladajúcim členom klubu España. Tiež uvádzajú, že – pokiaľ ide o portugalský trh – kartel začal pôsobiť bez spoločnosti Socitrel, hoci to bol jej hlavný trh. Okrem toho Socitrel vyrábala len oceľový drôt, a nie oceľové laná, ktoré sa považujú za hlavný výrobok kartelu, a jej správanie ovplyvnilo len malú časť európskeho trhu. SLM a ITC tiež poukazujú na to, že sa na karteli nepodieľali od začiatku.

(986) Komisia v prvom rade poznamenáva, že Socitrel bola pravidelným účastníkom stretnutí klubu España, pričom sa od 7. apríla 1994 do dátumu inšpekcií Komisie systematicky zúčastňovala a podieľala na viac ako štyridsiatich stretnutiach. V celom rozsahu sa podieľala na dohodách

o kvótach a o rozdelení zákazníkov, na určovaní cien a na výmene citlivých obchodných informácií s ostatnými účastníkmi klubu España, ako sa uvádza v [bode] 9.2.2. Jej úlohu teda nemožno označiť za ‚výrazne obmedzenú' úlohu v zmysle usmernení z roku 2006 ani za pasívnu úlohu alebo úlohu nasledovateľa, a to ani v zmysle usmernení z roku 1998. Skutočnosť, že Socitrel sa pravidelne nezúčastňovala na paneurópskych stretnutiach, keď sa podieľala na klube España, je irelevantná, najmä vzhľadom na to, že Socitrel predávala svoje výrobky len v Španielsku a Portugalsku, čo je územie, ktoré pokrýval klub España, a teda sa v celom rozsahu podieľala na karteli na úrovni, o ktorú mala najväčší záujem. V každom prípade nie je vôbec preukázané, že Socitrel sa vyhýbala uplatňovaniu protiprávnych dohôd tým, že sa na trhu správala konkurenčným spôsobom. Napokon skutočnosť, že správanie spoločnosti Socitrel ovplyvnilo len malú časť európskeho trhu (predovšetkým Španielsko a Portugalsko) a že táto spoločnosť predávala len oceľový drôt, ako aj skutočnosť, že Socitrel, SLM a ITC sa nepodieľali na karteli od začiatku, ale sa k nemu pripojili až po niekoľkých rokoch, už boli zohľadnené pri výpočte základnej sumy pokuty (pozri [bod] 19.1), a teda ich nemožno opäť vziať do úvahy na účely priznania zníženia pokuty."

Pripomenutie zásad

312 Podľa bodu 29 tretej zarážky usmernení z roku 2006:

„Komisia môže znížiť základnú výšku pokuty[,] ak zistí existenciu poľahčujúcich okolností, napríklad:

…

— ak podnik dokáže, že jeho účasť na porušení je významne znížená[,] a v dôsledku toho preukáže, že v dobe, keď bol stranou dohôd predstavujúcich porušenie, sa v skutočnosti vyhýbal ich uplatňovaniu a choval sa na trhu konkurenčným spôsobom. Samotná skutočnosť, že sa určitý podnik podieľal na porušení v kratšom časovom období ako ostatné podniky[,] sa nebude považovať za poľahčujúcu okolnosť, pretože táto okolnosť je už zohľadnená vo výške pokuty [v základnej sume – *neoficiálny preklad*]."

313 Z ustálenej judikatúry vyplýva, že pokiaľ sa porušenia dopustili viaceré podniky, treba preskúmať relatívnu závažnosť účasti každého z nich na porušení (rozsudky zo 16. decembra 1975, Suiker Unie a i./Komisia, 40/73 až 48/73, 50/73, 54/73 až 56/73, 111/73, 113/73 a 114/73, Zb., EU:C:1975:174, bod 623, a Komisia/Anic Partecipazioni, už citovaný v bode 280 vyššie, EU:C:1999:356, bod 150), aby sa zistilo, či vo vzťahu k nim existujú priťažujúce alebo poľahčujúce okolnosti (rozsudok z 9. júla 2003, Cheil Jedang/Komisia, T-220/00, Zb., EU:T:2003:193, bod 165).

314 Na určenie, či sa má podniku priznať poľahčujúca okolnosť z dôvodu, že skutočne neuplatňoval protiprávne dohody, treba overiť, či podnik uviedol tvrdenia, ktoré môžu preukázať, že sa počas obdobia, keď bol účastníkom protiprávnych dohôd, skutočne vyhýbal ich uplatňovaniu tak, že sa na trhu správal konkurenčným spôsobom, alebo že aspoň jednoznačne a podstatným spôsobom porušil povinnosti na vykonanie kartelu do takej miery, že narušil jeho samotné fungovanie (rozsudok z 15. marca 2006, Daiichi Pharmaceutical/Komisia, T-26/02, Zb., EU:T:2006:75, bod 113).

315 Ak bolo preukázané, že podnik, ktorý sa dopustil protiprávneho konania, mohol vziať do úvahy protiprávne kartelové dohody pri určovaní svojho správania na relevantnom trhu, neúčasť na niektorých z týchto dohôd – aj za predpokladu, že by bola preukázaná – sama osebe nemôže byť dostatočným dôkazom, ktorý vyžaduje judikatúra, podľa ktorej musia porušovatelia na uplatnenie poľahčujúcej okolnosti uvedenej v usmerneniach z roku 2006 preukázať, že sa správali konkurenčným spôsobom alebo že aspoň jednoznačne a podstatným spôsobom porušili povinnosti na vykonanie kartelu do takej miery, že narušili jeho samotné fungovanie. Samotný dôkaz o neúčasti na niektorých

protiprávnych kartelových dohodách totiž ako taký nemôže vylúčiť možnosť, že ostatné dohody poškodili hospodársku súťaž na relevantnom trhu (rozsudok z 5. decembra 2013, Solvay Solexis/Komisia, C-449/11 P, EU:C:2013:802, bod 81).

316 Okrem toho treba pripomenúť, že podľa usmernení k metóde stanovovania pokút uložených podľa článku 15 ods. 2 nariadenia č. 17 a článku 65 ods. 5 [UO] (Ú. v. ES C 9, 1998, s. 3; Mim. vyd. 08/001, s. 171) bola „výlučne pasívna úloha pri porušení pravidiel alebo úloha ‚nasledovania môjho vodcu'" poľahčujúcou okolnosťou.

317 V zozname poľahčujúcich okolností v bode 29 usmernení z roku 2006 však už taká okolnosť nie je uvedená medzi poľahčujúcimi okolnosťami, ktoré možno zohľadniť.

318 Podľa judikatúry však vzhľadom na to, že zoznam obsiahnutý v bode 29 usmernení z roku 2006 nie je vyčerpávajúci, výlučne pasívnu úlohu alebo úlohu nasledovateľa pri uskutočňovaní porušenia v zásade nemožno vylúčiť z posudzovania okolností, ktoré môžu viesť k zníženiu základnej sumy pokuty (rozsudok z 25. októbra 2011, Aragonesas Industrias y Energía/Komisia, T-348/08, Zb., EU:T:2011:621, bod 281).

O dôvodnosti šiesteho žalobného dôvodu

319 Socitrel v podstate tvrdí, že Komisia neprávom odmietla uplatniť v jej prípade poľahčujúce okolnosti vzhľadom na to, že nespochybnila skutočnosti, ktoré sa jej kládli za vinu, vzhľadom na jej veľmi okrajovú úlohu v rámci klubu España v porovnaní s úlohou spoločností Tycsa a Emesa, čo sa navyše prejavilo v tom, že Komisia nevykonala inšpekciu v jej priestoroch, vzhľadom na jej pasívnu úlohu, vzhľadom na jej neúčasť na vypracovaní protisúťažných dohôd, ako aj vzhľadom na to, že sa nezúčastnila na viacerých stretnutiach, na ktorých sa diskutovalo o dôležitých otázkach. Socitrel v podstate dodáva, že Komisia bola povinná v súlade so zásadami osobnej zodpovednosti a individualizácie trestov zohľadniť pri posudzovaní závažnosti jej účasti na karteli skutočnosť, že sa nepodieľala na všetkých zložkách kartelu.

320 S touto argumentáciou však nemožno súhlasiť.

321 Pokiaľ ide o podmienky stanovené v usmerneniach z roku 2006, treba konštatovať, že – ako Komisia správne zdôrazňuje – Socitrel sa počas celého trvania svojej účasti na klube España podieľala na určovaní cien, prideľovaní kvót a výmene citlivých obchodných informácií a že nepredložila nijaký dôkaz, ktorý by mohol preukázať, že sa vyhýbala uplatňovaniu dohody tým, sa počas tohto obdobia správala na trhu konkurenčným spôsobom.

322 V dôsledku toho sa nemôže domáhať zníženia pokuty na základe poľahčujúcich okolností uvedených v bode 29 usmernení z roku 2006.

323 Pokiaľ ide o „výlučne pasívnu úlohu alebo úlohu nasledovateľa", treba poznamenať, že Socitrel sa nezúčastnila na všetkých stretnutiach klubu España a že o paneurópskej zložke kartelu sa dozvedela až oneskorene, konkrétne v roku 2001, pričom Komisia správne zohľadnila túto skutočnosť pri stanovení miery závažnosti porušenia (pozri bod 288 a nasl. vyššie). Je však potrebné konštatovať, že žalobkyňa nezohrávala v rámci klubu España výlučne pasívnu úlohu alebo úlohu nasledovateľa. V rámci tohto klubu sa totiž aktívne podieľala na určovaní cien, prideľovaní kvót a výmene citlivých obchodných informácií, a to počas celého trvania svojej účasti, a hoci sa nezúčastnila na všetkých stretnutiach, zúčastnila sa na mnohých z nich.

324 Komisia teda neporušila zásadu rovnosti zaobchádzania, zásadu osobnej zodpovednosti ani zásadu individualizácie trestov a výška pokuty nie je neprimeraná vzhľadom na skutočnú účasť spoločnosti Socitrel na klube España.

325 Šiesty žalobný dôvod sa v dôsledku toho musí v celom rozsahu zamietnuť.

7. O siedmom žalobnom dôvode, ktorý uvádza Socitrel, založenom na porušení zásad proporcionality a rovnosti zaobchádzania, keďže Komisia nezohľadnila jej skutočnú spoluprácu ako poľahčujúcu okolnosť

Pripomenutie napadnutého rozhodnutia

326 Podľa odôvodnení 1006 až 1009 napadnutého rozhodnutia:

„(1006) … Socitrel [poukazuje] na to, že bezodkladne a presne [odpovedala] na žiadosti Komisie o informácie.

(1007) V posudzovanom prípade Komisia posúdila, či je v súlade judikatúrou odôvodnené zníženie pokuty, pokiaľ ide o to, či spolupráca s jedným z dotknutých podnikov umožnila Komisii ľahšie objasniť porušenie. Ako je to spravidla v prípade kartelov, táto otázka bola v skutočnosti posúdená na základe oznámenia o zhovievavosti (pozri [bod] 19.4 nižšie). V tejto súvislosti Komisia poznamenáva, že Austria Draht, Trame, Socitrel, Fapricela, Proderac, spoločnosti Ovako, Itas a CB oficiálne nepodali žiadosť o zhovievavosť a neposkytli informácie s významnou pridanou hodnotou.

(1008) Komisia sa s prihliadnutím na tvrdenia účastníkov konania, ako aj na obmedzený význam a hodnotu ich spolupráce domnieva, že neexistujú žiadne iné okolnosti, ktoré by viedli k zníženiu pokuty nad rámec oznámenia o zhovievavosti, ktoré môže mať v prípadoch tajného kartelu vždy len výnimočnú povahu. Bezodkladná a presná odpoveď na žiadosť Komisie o informácie sama osebe nie je poľahčujúcou okolnosťou, lebo účastníci konania boli povinní odpovedať na tieto otázky v určitej lehote.

(1009) Nespochybnenie skutkového stavu samo osebe nestačí na odôvodnenie zníženia pokuty na základe [bodu] 29 usmernení k metóde stanovovania výšky pokút z roku 2006, najmä ak je skutkový stav preukázaný na základe početných dôkazov. Komisia v tejto súvislosti vo všeobecnosti poznamenáva, že nie je viazaná svojou predchádzajúcou praxou a že zníženie pokuty za nespochybnenie skutkového stavu, ktoré bolo stanovené v oznámení o zhovievavosti z roku 1996, bolo následne zrušené. Pokiaľ nejde o výnimočnú situáciu, samotné nespochybnenie neuľahčuje prácu Komisie, keďže Súdny dvor určil, že aj v tejto situácii musí Komisia preukázať tento skutkový stav a že podnik je oprávnený uviesť vo vhodnom okamihu a najmä v konaní na Všeobecnom súde všetky tvrdenia, ktoré považuje za užitočné pre svoju obhajobu. Opak je pravdou len v prípade, ak predmetný podnik uzná skutkový stav. Keďže platné oznámenie o zhovievavosti, teda oznámenie o zhovievavosti z roku 2002, nestanovuje zníženie pokuty len za uznanie skutkového stavu (a už vôbec nie za nespochybnenie skutkového stavu), nevznikla nijaká legitímna dôvera, pokiaľ ide o zníženie pokuty z tohto dôvodu. Pokiaľ niektorí účastníci konania uznali niektoré skutočnosti, neuľahčilo to prácu Komisie, keďže Komisia mala k dispozícii dostatočný súbor dôkazov na preukázanie predmetných skutočností. Nemožno teda priznať žiadne zníženie pokuty za nespochybnenie skutkového stavu.“

Pripomenutie zásad

327 Bod 29 štvrtá zarážka usmernení z roku 2006 stanovuje:

„Komisia môže znížiť základnú výšku pokuty[,] ak zistí existenciu poľahčujúcich okolností, napríklad:

…

— ak dotknutý podnik účinne spolupracuje s Komisiou nad rámec oznámenia zhovievavosti a zákonom stanovenej povinnosti spolupráce.“

O dôvodnosti siedmeho žalobného dôvodu

328 Socitrel v podstate tvrdí, že Komisia jej neprávom odmietla priznať zníženie pokuty na základe jej spolupráce.

329 Aby sa však Socitrel mohla domáhať uplatnenia bodu 29 štvrtej zarážky usmernení z roku 2006, musela by preukázať, že jej spolupráca, ktorá prekročila rámec jej právnej povinnosti spolupracovať, pričom jej však z tohto dôvodu nevznikol nárok na zníženie pokuty na základe oznámenia o zhovievavosti, bola objektívne užitočná pre Komisiu, ktorá sa mohla vo svojom konečnom rozhodnutí oprieť o dôkazy, ktoré jej Socitrel poskytla v rámci svojej spolupráce a bez ktorých by Komisia nebola schopná čiastočne alebo v plnom rozsahu sankcionovať predmetné porušenie.

330 Treba pritom konštatovať, že v prejednávanom prípade to tak nie je. Na jednej strane Socitrel nespochybnila skutkový stav a včas odpovedala na žiadosti o informácie, ktoré jej boli zaslané, čo neprekračuje rámec jej právnej povinnosti spolupracovať, a na druhej strane nepreukázala, že Komisia sa mohla vo svojom konečnom rozhodnutí oprieť o dôkazy, ktoré jej Socitrel poskytla v rámci svojej spolupráce a bez ktorých by Komisia nebola schopná čiastočne alebo v plnom rozsahu sankcionovať predmetné porušenie.

331 Preto je potrebné zamietnuť siedmy žalobný dôvod.

8. O prvom doplňujúcom žalobnom dôvode, ktorý Socitrel a Companhia Previdente uviedli v rámci druhej úpravy svojich žalobných dôvodov a návrhov, založenom – pokiaľ ide o spoločnosť Socitrel – na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, proporcionality a legitímnej dôvery, ako aj na nedostatku odôvodnenia a – pokiaľ ide o spoločnosť Companhia Previdente – na porušení zásad rovnosti zaobchádzania, proporcionality a legitímnej dôvery, keďže so spoločnosťami Socitrel a Companhia Previdente sa údajne nezaobchádzalo rovnako ako so spoločnosťami Arcelor a SLM, ktorým bolo priznané zníženie pokuty, ktoré žalobkyniam nebolo poskytnuté

Pripomenutie napadnutého rozhodnutia

332 Podľa odôvodnenia 1072a, ktoré bolo doplnené do napadnutého rozhodnutia druhým rozhodnutím o zmene:

„(1072a) 10 % horná hranica stanovená v článku 23 ods. 2 [nariadenia č. 1/2003] sa počíta na základe celkového obratu všetkých subjektov tvoriacich podnik. Táto 10 % horná hranica nie je založená na individuálnom obrate právnych subjektov, ktoré sú v rámci podniku spoločne a nerozdielne zodpovedné za porušenie. V tomto konkrétnom prípade však Komisia využije svoju mieru voľnej úvahy na stanovenie častí pokút, za ktoré dcérske spoločnosti spoločnosti ArcelorMittal nie sú zodpovedné spoločne a nerozdielne so spoločnosťou ArcelorMittal SA, a pokuty, za ktorú je zodpovedná len SLM, vo výške, ktorá neprekračuje 10 % ich vlastného

obratu za rok, ktorý predchádza prijatiu rozhodnutia. Maximálna suma pokuty, za ktorú sú ArcelorMittal Wire France SA a ArcelorMittal Fontaine SA spoločne a nerozdielne zodpovedné, pokiaľ ide o obdobie pred 1. júlom 1999, bude teda stanovená na 10 % celkového konsolidovaného obratu spoločnosti ArcelorMittal Wire France SA za rok, ktorý sa skončil 31. decembra 2009. Maximálna suma pokuty, za ktorú Arcelor Mittal Verderio Srl zodpovedá spoločne a nerozdielne so spoločnosťami ArcelorMittal Wire France SA a ArcelorMittal Fontaine SA, bude stanovená ako časť uvedenej celkovej sumy, ktorá predstavuje 10 % jej vlastného obratu za rok, ktorý sa skončil 31. decembra 2009. Maximálnu sumu pokuty, za ktorú zodpovedá len SLM, bude potrebné stanoviť na 10 % jej vlastného obratu za rok, ktorý sa skončil 31. decembra 2009.“

333 V odôvodnení 1072b napadnutého rozhodnutia je uvedený celkový obrat, ktorý bol zohľadnený, ako aj suma zodpovedajúca 10 % hornej hranici v prípade každej zo spoločností, ktorých sa týka toto druhé rozhodnutie o zmene.

Posúdenie Všeobecným súdom

334 Ako zdôrazňuje Komisia, treba konštatovať, že Socitrel a Companhia Previdente sa nenachádzajú v situácii porovnateľnej so situáciou spoločnosti ArcelorMittal a jej dcérskych spoločností na jednej strane a so situáciou spoločností Ori Martin a SLM na druhej strane.

335 Tieto dve materské spoločnosti totiž počas časti obdobia porušenia tvorili spolu so svojimi dcérskymi spoločnosťami jeden podnik a konštatovalo sa, že sú spoločne a nerozdielne zodpovedné s týmito dcérskymi spoločnosťami, pokiaľ ide o obdobie, počas ktorého spolu tvorili jeden podnik, čo sa prejavilo v diferencovanom výpočte 10 % hornej hranice (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. septembra 2014, YKK a i./Komisia, C-408/12 P, Zb., EU:C:2014:2153, bod 55 a nasl.).

336 To neplatí v prípade spoločnosti Companhia Previdente, pokiaľ ide o spoločnosti Emesa, Galycas a ITC, ktoré Companhia Previdente odkúpila po porušení a za protiprávne správanie ktorých nebola vyvodená jej solidárna zodpovednosť.

337 Výhradu založenú na porušení zásady rovnosti zaobchádzania teda treba zamietnuť.

338 Z toho vyplýva, že treba zamietnuť aj výhradu založenú na porušení zásady proporcionality z dôvodu, že pokuta uložená žalobkyniam má odstrašujúci charakter, keďže spoločnostiam Socitrel a Companhia Previdente nebolo priznané podobné zníženie, aké bolo poskytnuté spoločnostiam ArcelorMittal a Ori Martin.

339 Okrem toho Komisia neposkytla žalobkyniam nijakú presnú záruku, ktorá mohla u nich vyvolať dôvodné očakávania, pokiaľ ide o zníženie pokuty z dôvodov podobných tým, ktoré viedli k zníženiu pokuty v prípade spoločností ArcelorMittal a Ori Martin.

340 Napokon treba zamietnuť výhradu založenú na nedostatku odôvodnenia, keďže v odôvodneniach 4, 5 a 9 až 13 druhého rozhodnutia o zmene je jasne vysvetlené, prečo Komisia zmenila svoje rozhodnutie.

341 Prvý doplňujúci žalobný dôvod, ktorý uviedli žalobkyne, sa musí v dôsledku toho zamietnuť.

9. O druhom doplňujúcom žalobnom dôvode, ktorý uviedli Socitrel a Companhia Previdente, založenom na porušení zásad náležitej starostlivosti, lojálnosti, dobrej viery a právnej istoty, keďže Komisia v roku 2011 opäť zmenila pôvodné rozhodnutie

342 Socitrel a Companhia Previdente v podstate tvrdia, že Komisia porušila zásady náležitej starostlivosti, lojálnosti, dobrej viery a právnej istoty, keďže v roku 2011 po druhý raz zmenila pôvodné rozhodnutie, z dôvodu vád odôvodnenia, ktoré mohli ohroziť ich právo na obhajobu, v dôsledku čoho sa žalobkyne nachádzali v stave trvalej neistoty.

343 Treba však konštatovať, že tento druhý doplňujúci žalobný dôvod sa prekrýva s argumentáciou, ktorú Socitrel uviedla na podporu svojho tretieho žalobného dôvodu, ktorý sa musí z dôvodov uvedených v bodoch 184 až 189 vyššie zamietnuť.

344 Za týchto podmienok je potrebné z tých istých dôvodov zamietnuť druhý doplňujúci žalobný dôvod, ktorý Socitrel a Companhia Previdente uviedli pri druhej úprave svojich žalobných dôvodov.

345 Zo všetkých vyššie uvedených úvah vyplýva, že žiadnemu zo žalobných dôvodov, ktoré uvádzajú žalobkyne, nemožno vyhovieť. Žaloby o neplatnosť, ktoré podali žalobkyne, preto treba v celom rozsahu zamietnuť bez toho, aby za okolností prejednávaného prípadu bolo navyše potrebné v rámci neobmedzenej právomoci znížiť pokutu, ktorá im bola uložená.

O trovách

346 Podľa článku 134 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže žalobkyne nemali vo veci úspech, je opodstatnené uložiť im povinnosť nahradiť trovy konania v súlade s návrhom Komisie.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (šiesta komora)

rozhodol a vyhlásil:

1. **Veci T-413/10 a T-414/10 sa spájajú na účely rozsudku.**

2. **Žaloby sa zamietajú.**

3. **Socitrel – Sociedade Industrial de Trefilaria, SA, a Companhia Previdente – Sociedade de Controle de Participações Financeiras, SA, znášajú svoje vlastné trovy konania a sú povinné nahradiť trovy konania, ktoré vznikli Európskej komisii, vrátane trov súvisiacich s konaním o nariadení predbežného opatrenia.**

Frimodt Nielsen Dehousse Collins

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 15. júla 2015.

Podpisy